JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉ-I EFKIAR
54 Grand Rue de . . Porte 54
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ, ԹԻՒ 54

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐ ԵՏ ՉԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

Պ Ա Տ Կ Ե Ր Ա Զ Ա Ր Դ

منظومهٔ افكار ارمنيجه يومى غزته
صاحب امتياز اوحانس قريد
اداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده نومرو ٥٤

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏՐԿՆ.	ՎԵՑԱՄ.	ԵՌԱՄՍ.
Պոլսոյ համար	80 Ղ.	45	25 Ղ.
Գաւառներու համար	80 .	45	25 .
Արտասահմանի .	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղր.. Մէկէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ.

10 ՓԱՐԱ   ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ, ԲԱՑԻ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻԷՆ   10 ՓԱՐԱ

ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՇՈՒՐՋԸ

Պ. ԽՍԱՀԱԿԵԱՆ ԿԸ ԽՕՍԻ
ԱՒԵԼԻ ԼԱՒ ՊԻՏԻ ԸՆԷՐ ԵԹԷ ԲՆԱՒ ՉԽՕՍԷՐ

Յարգելի Պ. Խմբագիր,

Կարդացի ձեր Թերթի 2534 թուի մէջ «Ասպարէզ» Թերթից արտատպած Պ. Մահտեսեանի նամակը, ուր պարոնը տամենայն հաստատամտութեամբ մեղադրում է ինձ բանագողութեան մէջ։

Եւ որքան որ ձեզ համար "զարմանալի խնդիր մըն է" այս, նոյնքան էլ ինձ համար զարմանալի մի խնդիր է ձեր՝ ինձնից բացատրութիւն պահանջելը հրապարակով։ Տարրական բարեխղճութիւնը պահանջում է, որ երբ մէկին մեղադրում են բանագողութեան ծանր յանցանքի մէջ, խօսին փաստերով, համեմատութիւններով, ցոյց տան ընդօրինակած տեղերը, նմանութիւնները — և ապա հաչակեն իրենց Ոլիմպիական յայտնութիւնը. հակառակ դէպքում իրենք՝ քննադատներն են խայտառակուողները և ստորները։

Իմ գրած «Բուզղհան» է տպուած, Լագրլէֆի «Ծգնաւորն» էլ, և կարծում եմ որ աւելի գիւրին էր համեմատելը, քան թէ Թեթև խղճով ելնել և վարկաբեկել մէկը։ Այդ թերևս սպասելի էր մի Ար. Մահտեսեանից բայց ոչ «Մանզումէի Էֆքեարից»։

Եւ քանի որ իմ շուրջը աղմուկն հարց է ստեղծուած՝ Ամերիկայի «Ասպարէզ»ը, Ձեր Թերթը և Թիֆլիզում «Մշակ»ը և ամենքդ էլ գիտակցաբար թէ միամտութեամբ բաժանել էք տվեց Մահտեսեանի չարամտութիւնը և տգիտութիւնը (առանց նեղութիւն կրելու քննելու և ստուգելու) — ինձ մնում է միայն դիմել հայ ընթերցող հասարակութեան դատաստանին. — Ուստի դրա համար խնդրում եմ և պահանջում եմ ձեզնից, որ իմ գրած «Բուզղհան» («Ազատամարտ» շաբաթաթերթ, Թիւ 19 (17). 1911 թ.) և Ս. Լագրլէֆի «Ճգնաւոր»ը Թարգմանէք և Ձեր Թերթի մէջ հրատարակէք կողք-կողքի, համեմատութեան համար. քանի որ թերթերը իրենց խմբագիրներով գլացել կամ չեն կամեցել այդ անել, հասարակութիւնը կ'անէ։

Իմ «Բուզղհա» գրոյցիս նիւթը առել եմ հնդկական աւանդութիւններից, առասպելներից, Բուզղհայի շուրջը պատմող հարիւրաւոր լեգենդներից՝ բաց թողնելով նրա այն մասը թէ՝ Բուզղհան յետագայում մինչ իր աղօթքներում յիշատակում էր այդ ճնճղուկներին։ Լագրլէֆի լեգենդը (առասպել) նոյն լեգենդի վարիանդն է, սակայն բարեխիղճ ընթերցողը կը տեսնէ, որ բոլորովին տարբեր է ըմբռնած լեգենդի ոգին իմ և տիկնոջ կողմից, իսկ գրելակերպը միանգամայն զանազան, տամենաչնչին նմանութիւն, մի նման պատկերի ստուերն անգամ չկայ։

Լեգենդներից հազար գրող կարող է օգտուել և գրել իւրատեսակ. բանագողութիւն կը նշանակէ ընդօրինակութիւն, կոյր նմանութիւն, կամ ուղղակի նմանողութիւն. այդ լեգենդը Տիկին Լագրլէֆի մենավաճառը չէ անշուշտ և ոչ էլ իր սեփական երևակայութեան արդիւնքը, և ո՞վ գիտէ մեզնից զատ քանիներ գրած կան։ Ֆաուստի լեգենդը գրած կայ 35 անգամ Կէօթէից առաջ և յետոյ, նոյնպէս «Դօն-Ժուան», «Թափառական Հրեայ», «Ժաննա տ'Արք» և հազարաւոր լեգենդներ։ Հայկական գրականութեան մէջ «Սասունցի Դաւիթ»ը չորս մարդ է գրել, «Լուսաւորչայ Կանթեղ»ը նոյնպէս, և ուրիշ շատ բաներ. և ոչ ոք չէ մեղադրել նրանց բանագողութեան մէջ։ Ես ինքս գրած ունիմ շատ լեգենդներ ու առասպելներ, որոնք նոյնպէս ինձնից առաջ գրուած են եղել (ինչպէս «Լէյլի և Մաջնուն»). իսկ եթէ «Բուզղհա»ս բանագողութիւն է— այդ խնդիրը կը լուծէ երկու գրութիւնների միասին հրատարակումը։ Ուստի, կրկնեմ, իմ և Լագրլէֆի գրածներին հրատարակումը անհրաժեշտ է և ձեր պարտքն է, որից չպիտի խուսափէք։ Եւ դուք, և «Ասպարէզ»ը և «Մշակ»ը պարտաւոր են իմ պահանջը կատարել, եթէ անաչառ են, եթէ չեն ուզում միտութեան մէջ պահել հասարակութիւնը։

Խնդրեմ նամակս տպագրէք անփոփոխ և անյապաղ։

27 Մայիս 1912   Յարգանքներով՝
Բրինկիպօ   ԱՒ. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

***

Ճշմարիտ ցաւով մը հրատարակութեան կը յանձնենք Պ. Իսահակեանի այս նամակը, ցաւով ու զարմանքով միանգամայն, որովհետև իրաւունք ունէինք քիչ մը նուազ կոպտութիւն ակնկալելու մարդէ մը, որուն ծառայութիւն միայն մատուցանել ուզած էինք, և ուրիշ ոչինչ։

Երեք ամիս մը կայ որ այդ բանագողութեան հարցը մէջտեղ դրուած է, և Ամերիկայէն Կովկաս ու փոխադարձաբար՝ իրաւ գլուխ պատռելու կ'աշխատին ատոր համար։ Ամէն մարդ կը զբաղէր անով, միայն ենթական, նոյն ինքն Պ. Իսահակեան, որ ամէնէն առաջ պէտք է փութար խնդիրը մեկնելու, իր վրայ նետուած ամբաստանութիւնը ոտնահարելու, ձայնը ձունը չէր հաներ։ Իրաւունք ունէինք ուրեմն ենթադրելու թէ տեղեակ չէր իր մասին գրուածներուն, թէ չէր տեսած ո՛չ «Ասպարէզ»ը, ո՛չ «Մշակ»ը, ո՛չ ալ Պ. Մահտեսեանի նամակը։

Ինքնին կը պարզուի թէ ինչո՞ւ արձագանգ եղանք այս խնդրին։ Մենք պարզապէս ուզեցինք պաշտպանութեան միջոց մը հայթայթել իրեն։ Մամուլի միջոցաւ եղած ամբաստանութիւնը պէտք է սրբուէր նաև մամուլի միջոցաւ. մենք առոր առիթը կը ստեղծէինք իրեն՝ որ շատ ուշ մնացած էր արդէն։ Քիչ շատ ապրիլ գիտցող մարդ մը էն առաջ շնորհակալութեան զգացում մը պէտք է ունենար ասոր համար։ Պ. Իսահակեան կը նախընտրէ անքաղաքավար միայն ըլլալ։

Գալով իր առաջարկութեան, թէ պէտք է Լագերլօֆի «Ճգնաւոր»ը թարգմանենք և բաղդատութեան դնենք իր "Բուզղհան"ին հետ, ասիկա ճիշդ այն միջոցն է զոր դարեր առաջ Խիկար իմաստուն կիրարկած էր տարբեր առթի մը մէջ։ Առակը ծանօթ է անշուշտ նոյն ինքն Պ. Իսահակեանի։ Հարցուցեր էին Խիկարին թէ ո՞ւր է աշխարհի կեդրոնը, և ան ցոյց տուած էր ճիշդ ու ճիշդ իր կոխած գետինը, յարելով որ եթէ չեն հաւատար՝ կրնան չափել ու համոզուիլ։

Պ. Իսահակեան աւելի խելօք բան մը ըրած կ'ըլլար այդ պահանջը ընելով սոսկ Պ. Մահտեսեանէն. որովհետև մենք չէինք հաւատացած թէ ինք բանագողութիւն ըրած է։ Մենք յայտարարած էինք թէ «զարմանքով» արձագանգ կ'ըլլանք այս խնդրին, մենք յայտարարած էինք գարձեալ թէ "զարմանալի" կը գտնենք Պ. Մահտեսեանի ամբաստանութիւնը, և ասիկա՝ մեր գիտցած հայերէնով կը նշանակէ թէ "մենք չենք հաւատար ամբաստանութեան"։ Արդէն իրմէ, Պ. Իսահակեանէն բացատրութիւն պահանջելնիս նոյնպէս ապացոյց մըն էր թէ չէինք հաւատացած Պ. Մահտեսեանի։ Եթէ հաւատացած ըլլայինք, բացատրութիւն սպասելու պէտք չէր մնար. չիտկէ չիտակ "բանագող" կ'ըսէինք ու կը պրծէր։

Թող ապահով ըլլայ, մենք երբեք զինքը վարկաբեկելու մտածումը չենք ունեցած ու չենք ալ կրնար ունենալ։ Բանաստեղծին յիշողութիւնը կարճ կ'ըլլայ, կ'ըսեն, սակայն գոնէ Պ. Իսահակեանինը այնքան կարճ պէտք չէր ըլլար որ այսպէս յանկարծ մոռնար թէ տասնեակ տարիներ առաջ երբ ռուսահայ մտաւորականութիւնը տակաւին կը վարանէր իր անդրանիկ հատորիկը գնահատելու, նոյն իսկ զինքը ուրանալու միտում ցոյց կու տար, այս տողերը ստորագրողն էր որ ելաւ յայտարարեց թէ խոշոր տաղանդ մը երկունքն են այդ սկսնակի թարթափումները։

Այսօր, հարկ կա՞յ ըսելու, մենք անհունապէս աւելի մեծ պատճառներ ունինք նոյն բանը կրկնելու. ատիկա քիչ մըն ալ մեր հպարտութիւնն է արդէն։ Եւ որքան ալ Պ. Իսահակեանի մէջ "մարդը" այս ատրեան տարօրինակ կերպով մը խորտակել ուզէ այդ հպարտութիւնը, "բանաստեղծը" մեզի համար կը մնայ նոյնը,— ամէնէն սիրական ծաղիկներէն մէկը մեր ցեղին իմացականութեան։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՕՆԵԱՆ

ԵՓՐԵՄԻ ԹԱՂՈՒՄԸ

ՓԱՌԱՒՈՐ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

(«ՀՈՐԻԶՈՆ»Ի ԹՂԹԱԿՑԷՆ)

Ամսոյս 7ին մի քանի տողով յայտնեցի Եփրեմի մահուան լուրը։ Հակառակ մինիստրների ցանկութեան շատ կարճ միջոցում ժողովրդի սեփականութիւնն եղաւ այդ լուրը։

Սպասւում էր շփոթութիւն, որովհետև շատերը կասկածում էին թէ բանակը յաղթուել է։ Եւ որ գլխաւորն է, Եփրեմի մահը վերագրւում էր ներքին դաւադրութեան։

Քեօրի հեռագիրը կաւի դաշտից, Եփրեմի մահուան մանրամասնութեան առթիւ, ցրեց հասարակութեան կասկածը և Եփրեմի մահից յետոյ եղած նոր յաղթութիւնը վերջ դրեց միանգամայն այն շփոթութեան, որ սպասւում էր։

Բեօրին հեռագրել էր.

«Ամսոյս 6ին առաւօտեան ժամը 8ին կռիւ սկսեցինք Համսկեասի գիւղի շրջակայքում, Համադանից 6 մղոն հեռաւորութեամբ։ Առաջին անգամ Եփրեմը սկսեց ռմբակոծել նրանց երեք դիրքերը թնդանօթի 100 գնդակով. թշնամին փախաւ, թողնելով կաւի դաշտում 250 սպանուած. մենք հալածեցինք մինչև Սուրջի, որը նրանց հրամանատար Աբդուլ-Բաղու գիւղն էր. շրջապատեցինք, ժամը 4ին գրաւեցինք գիւղը. հենց այդ միջոցին մի տան վերնայարկից կրակեցին մեր ամենաքաջ հայրիկին, որից յետոյ մտանք տան մէջ (ամրոց), գերեցինք 200 հոգի, գնդակահարեցինք Աբդուլ-Բաղուն և եղբայրներին, ամրողջ բանակը և ընկերները ձեռք ձեռքի տուած երդուեցին, իրենց Սարդարի վրէժը հանեն, և գործեն այնպէս, ինչպէս գործում էր ինքը — Սարդարը (Եփրեմը)։ Սիրելի հայրիկի դիակը Գրիշան բերում է Թէհրան»։

Բացի այդ ստացուեցին մի շարք հեռագիրներ ուրիշներից, համարեա թէ նոյն բովանդակութեամբ։

Հանգուցեալի դիակը ամսոյս 9ին, ժամը 3ին, աւտոմոբիլով հասաւ Բաղը Շահ, ուր սպասում էր ահագին բազմութիւն՝ հայ, պարսիկ, եւրոպացի — երկու սեռից եւս։

Կառավարութիւնը ուղարկել էր դիակի առաջ 100 ձիաւոր ժանդարմ, իսկ Սփահդարը իր ձիաւորներից 50 հոգի։

Բաղը Շահից մինչև քաղաքի մէջ գտնուող Եփրեմի տունը, երկար տարածութեան վրայ իրարից ոչ շատ հեռու, երկու կողմից եւս կանգնած էին ժանդարմներ, կարգը պահելու համար։

Կառավարութիւնը յայտարարեց ընդհանուր սուգ, բազարները պիտի կղպուէին երկու օր, իսկ հիմնարկութիւնները երեք օր։

Յուղարկաւորութիւնը եղաւ ամսոյս 10ին, ճիշդ ժամը 4ին։

Յուղարկաւորութեան առթիւ կազմել էր չորս հոգուց մի մասնախումբ, որոնք պիտի հոգային յուղարկաւորութեան բոլոր պէտքերը, կարգադրէին յուղարկաւորութեան արարողութիւնը, եւն. եւն.։

Բոլորից առաջ գնում էին Շմէզացոց ժանդարմիայի դպրոցի աշակերտները։

Դրանց անմիջապէս հետեւում էին նոր զինուորները իրենց մուզիկայով։

Յետոյ գնում էին թնդանօթաձիգները իրենց մուզիկայով և երեք թնդանօթով։

Դրանից յետոյ գնում էին հանգուցեալի կազմած ժանդարմները մուզիկայով։

Դրանց հետեւում էին պսակներ օրիորդները. պսակների թիւը 56 էր, տրուած՝ խնամակալից, մինիստրութիւնից, զանազան հիմնարկութիւններից, հայ և պարսիկ ծանօթ ընկերներից, հայ և պարսիկ զանազան կուսակցութիւններից և օտար քաղաքների յարգողներից։

Պսակներից յետոյ՝ տանում էին 6 ձիանոց թնդանօթի սայլի վրայ գրուած դագաղը. կիսաճանապարհին Հայ մարտիկները արձակելով ձիերին, իրենք քաշեցին սայլի վրայ գրուած դագաղը։

Դագաղի մի կողմից գնում էին սեւազգեստ օրիորդները, իսկ միւս կողմից երկսեռ դպրոցի աշակերտ — աշակերտուհիները։ Յետեւից գնում էին պարսիկ կոզակների օֆիցերները, Նազմիի և ժանդարմերիայի պաշտօնեաները և ապա Բախտիարցի ձիաւորները եղակներով. իսկ այդ բոլորին հետեւում էր ահագին բազմութիւն։

Երբ դիակը բերին Նազմիի առաջ, 15 րոպէաչափ կանգ առաւ, փոլիսները և ժանդարմները ծաղկէ փնջերով զարդարեցին դիակը, մի պարսիկ դամբանական կարդաց ողբալով Պարսկաստանի ամենամեծ կորուստ, համար. այդ միջոցին ի պատիւ հանգուցեալի արձակեցին երեք թնդանօթ։

Հայոց դպրոցի առաջ, ուր պիտի ամփոփուէր դիակը, քահանաները զգեստաւորուած սպասում էին։ Կրօնական ծիսակատարութիւնը կատարելուց յետոյ, խօսեցին՝ հայերէն, պարսկերէն, ֆրանսերէն, և բոլորն էլ յիշելով հանգուցեալի կատարած ծառայութիւնը Պարսկաստանին, ողբում էին Պարսկաստանի մեծ մարդու մահը։

Դիակը ամփոփելու ժամանակ ժանդարմները երեք անգամ համազարկ տուին, որին և անմիջապէս հետեւեց թնդանօթի ձգումն երեք անգամ։

Յուղարկաւորութեանը ներկայ էր մինիստրութեան կազմը, մի քանի դեսպաններ, դեսպանների ներկայացուցիչներ, զանազան քաղաքների պատգամաւորներ, և շատ բարձրաստիճան պարսիկներ և օտարազգիներ։

ՄԵՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԽԵԼՔԴ ՈՒՐ ԷՐ

Այո՛, քիչ մը ուշադրութի՛ւն, սիրելի ունկնդիրներս, և կեանքի մէջ կարգ մը անհաճոյ բաներ տեղի չեն ունենար։ Պարզ՝ շատ պարզ դիպուածներ շատ անգամ մեզ դժուար կացութեան մէջ կը դնեն։ Եթէ այդ քիչ մը ուշադրութիւնը չինայէք... հաւատացէք որ յաջողութեան ճամբան կը գտնէք։

Խնդիր է թէ կ'ուզէ՞ք կամ թէ կրնա՞ք։ Տեսնե՞նք։

—

Նամակ գրելու կամ դաս չարագրելու վրայ էք։ Մտքով զբաղած, աչքերնիդ թուղթին վրայ, ձեռքերնիդ դէպի կաղամարը կ'երկնցնէք, յանկարծ՝ անուշադիր շարժումով մը, կաղամարին կը դըպչիք և մելանը կը թափի։ Զորսդին մելան, թուղթ, գրիչ, տետրակ, գիրք մելանի մէջ կը թաթխուին...

Չէ՞ պատահած, օ՛հ շատ անգամներ։ Ո՛չ մի՛ ըսէք, գիտեմ որ այս բանը ձեզմէ շատերուն ալ պատահած է, ինչպէս ինծի. և սակայն կարելի է այս անհաճոյ բանին տեղի չտալ։ Բաւ է որ քիչ մը ուշադրութիւն ընենք...

Պարզ բան է, այնպէս չէ՞, և սակայն չէք խորհիր։

—

Առտուն զգեստնիդ հագնելու միջոցին կը նայիք որ կոճակին մէկը թուլցեր է... գէշ՛ ան է որ ժամանակ չունիք կարելու... եթէ սակայն կարել գիտէք։ Հոգ չէ, կը մտածէք, իրիկունը կը փակցնեմ... և ճամբայ կ'ելլէք։ Կը պատահի որ ատ երկու թելէ կախուած կոճակը, որ ամէն մեղքիս վրայ բանթալօնիդ ալ կոճակն է, կը փրթի, կ'իյնայ և... մնացեալը գիտէք։ Չէ՞։ Ասանկ բան չըլլա՞ր... կ'ըսէք... Allons donc !

Աստծուն օրը կրնայ պատահիլ և կ'երեւակայէք ատոր անհաճոյ հետեւանքները. դիմացդ ելլողին աչքը վրադ է, շուրջդ ծիծաղ, քրքիջ, փսփսուք... ի՞նչ կայ արդեօք, ինչս պակաս է կը մտածէք։ Եւ յանկարծ կը նշմարէք որ... վանդակին դուռը բաց է մնացեր։

Ասոր տեղի չտալ ձեռքերնիդ էր, քիչ մը հոգածու կրնայիք ըլլալ, շատ պարզ բան մը, և սակայն... չխորհեցաք։ Ի՞նչ խաղքութիւն։

—

Սեղան նստեր էք, ձեր պնակին մէջ կտոր մը ոչխարի կամ գառնուկի միս կայ զոր կ'ուզէք կտրել, եթէ վարժուած չէք ալա Թուրքա ճաշելու։ (Միջանկեալ հարցում մը, գիտէ՞ք ինչ է ալա Թուրքա ճաշելը։ Այո՞... է՛հ ուրեմն գիտցողները չգիտցողներուն թող սորվեցնեն) Արդ... ի՞նչ կ'ըսէինք կոր... հա՛, միսը պիտի կտրէք, դանակը կ'առնէք աջ ձեռքերնիդ պատառաքաղը՝ ձախ ձեռքերնիդ՝ պնակին մէջի միսը կտրելու կը սկսիք։ Յանկարծ սխալ շարժում մը կ'ընէք, կա՛մ միսն է որ պնակէն դուրս կը ցատկէ և կամ արգանակն է կը թափի։ Ա՛լ խնդը տես ճերմակ անձեռոցին կամ ծածկոցին, իսկ եթէ քովդ նստող տիկնոջ կամ օրիորդին հագուստն ալ մաքրոտէք, լրումն դժբախտութեան՝ կարմրէ՛, ճերմկէ՛, չիկնէ, ամչցիր, քանի՞ փարա կ'ընէ։ Հազար անգամ կը զղջաս միս ուտելուդ, սեղան նստելուդ։ Տանտէրը քիթ պոչ, տիկինը իր աչքուտ շուրերը բացած երեսդ կը նայի, ա՛լ երե՞ս ունիս որ...։

Քիչ մը ուշադրութի՛ւն և ահա սա միս բանը չէր պատահեր. պարզ բան է, այնպէս չէ՞. քիչ մը զգուշութիւն ընել բանած կտրած ատեննիդ... բայց չխորհեցա՛ք։ Ցաւալի՛ բան։

—

Սանդուխէն վար պիտի իջնէք, քիչ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ   (44)

ԱՐԱՄ ԱՆՏՕՆԵԱՆ

ԴԷՊԻ ԿԱԽԱՂԱՆ

(ՎԷՊ ԱԶԳԱՅԻՆ—ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)

ԺԳ.

ՍԵՐԳԻՍ ՊԷՅ

Ամիրան մինչեւ մը լուռ մնաց, և տեսնելով որ Սերգիս պէյ տակաւին խօսելու տրամադիր չերեւար,

— Պէ՛յ, ըսաւ, ես այս գործին ծայրը շատ վատ բան մը կը տեսնեմ, այնքա՛ն վատ որ նոյն իսկ չեմ ուզեր յայտնել թէ ինչ է...։

— Խօսէ՛ նորէն։

— Լա՛ւ, քանի որ ատանկ կը փափաքիս... ես այս գործին ծայրը կախաղանը կը տեսնեմ...

— Կախաղա՞նը...

— Այո՛... այն ճամբան ուրկէ մտեր ես կամ մտնել կ'ուզես, դժբախտաբար մէկ ելք ունի, և այդ ալ կախաղանն է, ուրիշ բանի չառաջնորդեր...

— Բայց քանի որ կ'ըսեմ թէ ես բնաւ երեւան չպիտի ելլեմ... Հալէթ կրնայ շատ շատ կասկածիլ...

— Եւ կասկածը շատ իսկ է այս երկրին մէջ՝ կախաղանին ճամբան բռնելու համար... եթէ կ'ուզես որ քեզի եղբօր խորհուրդ մը տամ, վաղ անցիր այս պայքարէն... չեմ ըսեր թէ Հալէթ չպիտի իյնայ օրին մէկը, բայց վերջապէս կը վախնամ որ դուն անկէ առաջ իյնաս... ես ալ շատ գանգատներ ունիմ Հալէթի դէմ, իմ՛ մէ կը նախանձի պարզապէս... և եթէ մինչեւ երէկ տարակոյս ալ ունեցած ըլլայի այս մասին, տասուան դէպքերը այլեւս բնաւ կասկած չթողուցին թէ իմ ալ հորս փորելու կ'աշխատի։

—Ուրեմն ինչո՞ւ դեռ դիս արգիլել կ'ուզես։

— Որովհետեւ ըսի արդէն թէ այդ կերպ կռիւ մը անպատճառ յաղթութեան չի տանիր... իյնալ կայ, պէ՛յ, և այս երկրին մէջ ինկողը անգամ մըն ալ չի կանգնիր... կը կրկնեմ անգամ մըն ալ, Հալէթ պիտի իյնայ իր կարգին... ի՞նչ պէտք կայ որ ինքզինքնիս վտանգենք... ես ոչ միայն քեզ ետ կեցնել կ'ուզեմ այդ վտանգաւոր ճամբէն, այլ նոյն իսկ պիտի աշխատիմ մերձեցում մը առաջ բերելու երկուքիդ միջև...

—Անկարելի է, Արթի՛ն։

—Անկարելի բան չկայ, պէ՛յ... որչափ որ կրցեր եմ կռահել, ձեր երկուքին հակառակութիւնը սոսկ սխալ հասկացողութեան մը արդիւնքն է... Հալէթ իրապէս երկրին բարիքը կը հետապնդէ, ատոր համոզուէ... բայց շատ շուտով, յաճախ անմտած համոզում գոյացնող մարդ է...

—Ապահովաբար միս ալ տէրութեան թշնամի չպիտի նկատէր։

—Ո՞վ գիտէ...

Սերգիս պէյ վրդովմամբ ակնարկ մը ձգեց ամիրային դէմքին վրայ։

—Ի՞նչ ըսել կ'ուզես, հարցուց անձկութեամբ թրթռացող շեշտով մը։

—Ըսելիքս ան է որ եթէ տասնկ համոզում մըն ալ գոյացուցեր է, յանցանքը բոլորովին իրը չէ։

—Հապա՞...

—Քիչ մըն ալ ձերն է յանցանքը։

Եւ այս յայտնութեան աւելի ազդու հանգամանք մը տալու համար, ամիրան պէտք տեսաւ հատիկ հատիկ շեշտելու իւրաքանչիւր վանկը։

Իսկ Սերգիս պէյ, ճշմարտապէս ապշահար, հազիւ կրցաւ կմկմալ։

—Մե՛րը...

—Այո՛... դուք շատ անզգոյշ կ'ապրիք այս երկրին մէջ, և ձեր չափազանցութիւններն ու ճոխութիւնը աչքի կը զարնեն... կը մոռնաք որ Տաճկաստան կ'ապրիք, և թէ ձեր ընթացքը անպայման կասկածի տեղի կրնայ տալ... ես այս մասին Գրիգոր Չէլէպիին ալ խօսեցայ, բայց ան քեզմէ աւելի անփոյթ է... ի՞նչ կ'ընէ՛ք, պէ՛յ, աչքի առջև բերէք ձեր հօր վարած կենցաղը, միշտ զգոյշ, միշտ աչքի չզարնելու, միշտ նախանձ և անոր հետ ալ կասկած չհրաւիրելու հետամուտ... լաւագոյն օրինակ մը չէք կրնար ունենալ... այդքան շռայլութիւն տեսնելով, Հալէթ թերեւս կը կասկածի թէ ձեզի վստահուած գումարները կը խորէք...

— Մե՞նք... բայց ի՞նչ կ'ըսես, Արթի՛ն։

— Չեմ ըսեր թէ կը խորէք, սակայն կրնայ ըլլալ որ ան կը կասկածի իրապէս... արդէն կարելի չէ ուրիշ մեկնութիւն տալ իր հակառակութեան... Աստուած չընէ, եթէ յաջողի այդ կասկածին մասնակից ընել նաև Արքան, այն ատե՞ն...

Սերգիս պէյ քմծիծաղով մը ընդունեց ամիրային երկիւղը։

—Այդ կողմէն հոգ մի՛ ըներ, ըսաւ, Արքան երբեք չպիտի կասկածի մեզմէ։

— Միտքդ բեր սակայն անոնք որ ինկան, և այն ատեն դուն ալ պիտի հասկընաս թէ շատ սխալ բան է այդ վստահութիւնդ...

— Արքան մեզի հետ պիտի ըլլայ միշտ։

— Արքան ալ տաճիկ է, պէ՛յ։

Սերգիս պէյ սանձակեցաւ այս կտրուկ յայտարարութեան վրայ, մինչդեռ ամիրան կը շարունակէր։

— Ես այս մասին նորէն պիտի խօսիմ եղբօրդ հետ, որովհետեւ ան քիչ մը նըրբաց յամառ է, և աւելի շուտ խօսքի կը պառկի... ես միշտ հաստատ պիտի մնամ այն կարծիքին վրայ թէ աւելի խելօք բան մը պիտի ընէք Հալէթի մտենալով... շատ առաջ գացած չէք, ոչ դուք, ոչ ալ ան...

— Բայց ապանութեան փո՞րձը։

— Ատոնք պզտիկ արկածներ են, պէտք չէ անոնց կարեւորութիւն տալ... գիտես հարկաւ որ մարդկային կեանքը ճանճի մը կեանքին համարժէք է այս երկրին մէջ...

Սերգիս պէյ թերահաւատութեան շարժուձեւ մը ըրաւ։

— Չեմ կարծեր որ յաջողիս, ըսաւ, նոյն իսկ եթէ մեր կողմէն բնաւ պատճառ չինայ, Հալէթ չպիտի ուզէ հաշտուիլ, ես վստահ եմ ատոր։

—Ինչո՞ւ սակայն։

—Որովհետեւ Հալէթ այնքան ալ մեծ պատճառ մը չունի անձնապէս մեզի թշնամանալու. զինքը գրգռող կայ, և գրգռողը օտար չէ դժբախտաբար, մեզմէ է։

(Շարունակելի)

մը մաւթ է, մէկ, երկուք և ահա ոտքերնիդ պարապը կ'երթայ կամ կը սահիք կ'իյնաք։ Ա՛ռ քեզի իրարանցում մը, վազող վազողի։ Ի՞նչ է պատահեր։ Գաւառնը սանդուխէն վար է ինկեր... աղէկ որ ոտքը չէ կոտրեր, քիթը արիւնիլը հոգ չէ, սկրթուքն ալ բան մը չէ, մէկ երկու օրէն կ'անցնի։ Բայց աղէկ չէ՞ր որ քիչ մը ուշադրութիւն ընէիք տէ, ասանկ փորձանքի չհանդիպէիք։

Շատ միամիտ էք, սա պարզ բանը չհասկնալու համար, բայց չխորհեցաք, այնպէս չէ՞։ Tant pis pour vous.

—

Ժամբան կը քալէք, անձրև եկեր՝ տեղ տեղ լիճ է կազմեր, ցեխը ամէն կողմ կայ։ Վերը հեղեղ, վարը տիղմ ու ցեխ։ Աչքդ չորս դին է, և ահա, յանկարծ, ոտքդ կը սահի և... բայց ասիկա ամէնուն գլխուն ալ եկած բան մըն է, մի՛ խնդաք։ Կօշակիդ վրայ փռուած ես, կ'ելլես ոտքի. ի՞նչ տեսնես, սեւ ոտքէնկոթդ կամ ճերմակ տաբատդ ցեխ է եղեր, սրբես՝ չըլլար, չսրբես՝ աղտոտ ջուրը վրայէդ կը վազէ, ջուրն ինկած մուկ ես դարձեր...։ Կարճ կապեմ, քիչ մը ուշադրութեամբ այս վիճակէն կրնայիր խուսափիլ։ Չըրիր ուշադրութիւն՝ կրէ հետեւանքները։ Այդքան պարզ բան մը ինչո՞ւ չմտածեցիր։ Չէ՞իր գիտեր որ Պոլսոյ փողոցները շնորհիւ... Թաղապետութեան որ ասանկ եկեր, ասանկ կ'երթան։

Տունէրնիդ հիւր է եկեր, մայրիկդ զինքը առեր նստեր է սալոնը, կը խօսին կը խնդան։ Միջոց մը մայրիկդ աչքին ծայրովը նշան կ'ընէ որ «անուշ»ը բերես։ Գիտէք հարկաւ թէ մեր հայ տուներուն մէջ հիւրէն ի վեր անուշ բերելու արարողութիւն մը կայ, որ շատ անգամներ թթու հետեւանքներ կ'ունենայ։ Մայրիկիդ նշանը կը հասկնաս, կամաց մը դուրս կ'ելլես, Թէփսին պատրաստ է, մեծկակ թէփսի մը, մէջտեղը երկու աման կայ՝ անուշեղէնով լեցուն, սովորաբար ազաճ խավունի, կամ նարինջի կեղեւ, կամ բալ, բիւրեղէ ամաններուն մէջ, ինչ որ անուշ կ'երեւան այդ համեղ քաղցրաւենիները։ Կը տեսնեմ որ... ձեր ալ բերնին ջուրերը վազել կը սկսին։ Երկու ամաններուն երկու ջրալից բաժակներ, իսկ քովերը պնակի կամ բաժակի մէջ դգալներ, արծաթ փայլուն դգալներ, որոնցմով ձեր շնորհալի հիւրը պիտի առնէ անուշը և իր փոքրիկ կոկոն բերանը պիտի տանի...։ Թէփսին առած՝ ներս կուգաս, բայց յանկարծ՝ դրան մօտ, ոտքդ սեմին կամ գորգին կը կառչի։ Ա՛ռ քեզի Թէփսի, անուշ, դգալ, ջուր ու գաւաթ, բոլորն ալ գետինն են հիմայ. վրադ գլուխդ, գորգն ու մորթը անուշեղէնով կ'օծուին։ Հապա զգացած ամօ՞թդ։ Սպասուհի ալ չունիս որ օգնութեան գայ, մայրիկդ կը յանդիմանէ, գետնէ գետին կ'անցնիս, կը շուարիս, ի՞նչ ընես, հի՞ւրը մտածես, կոտրած գաւաթնե՞րը, թափած անո՞ւշը, պղծած հագո՞ւստդ... ո՞ր մէկը՝ Աստուած իմ...։ Տեսա՞ր հիմայ սխալ քայլ մը առնելուն, անուշադիր ըլլալուն հետեւանքը, քիչ մը զգուշութիւն ընել չէ՞ր արժեր, և սակայն չըրիր, չխորհեցար... սաչափ բանը։

—

Ձեռքդ սիկառ մը, մերթ ընդ մերթ բերանդ կը տանիս, կապոյտ ծուխը ոլոր մոլոր կը սաւառնի օդին մէջ, և երեւակայութիւնդ կ'օրօրէ, կը վերանաս, և մտացրիւ այդ վիճակիդ մէջ, չես տեսներ որ սիկառին ծայրէն կայծ մը ինկեր է օթոցին կամ թուղթերուն վրայ, որոնք կը բռնկին, կըծուալի բոցը, և որովհետեւ այդ միջոցին դուրս ելած էիր, չես կրնար մարել, տունդ կ'այրի, մոխիր կ'ըլլայ...։ Եւ սակայն, պարզ էր սիկառիդ ուշադրութիւն ընել, մոխրամանին մէջ թոթուել անոր ծայրը, բայց խելք չըրիր։

Շուկայէն տուն կուգաս, փողոցին մէկ կողմէն՝ մայթին վրայէն իմաստուն լըռջութեամբ մը՝ ակադեմական ծանրութեամբ մը քալելով։ Յանկարծ տունին մէկէն բուխերիկը գլխուդ վրայ կ'իյնայ և դուն կը մնաս անոր տակը։ Մեծ բան է եթէ ողջ մնաս...։ Բայց, ինչո՞ւ խելք չըրիր, միւս կողմէ մայթէն թող քալէիր, դժուա՞ր բան էր ասիկա ընել, և սակայն խելք չըրիր...։

—

Վաճառական ես, մեծ գործեր կ'ընես, ապրանք կուտաս խանութպանին որ առաւ փոխարէն մէկն է եղեր, և պարտքը չի կրնար վճարել, գործերը ձախորդ կ'երթան, մարդը կը սնանկանայ, դուն ալ աս և ասոր պէս քանի մը ձախորդութիւններէ կը ցնցուիս, պոմներդ չես կրնար վճարել և դուն ալ կը սնանկանաս։ Պէ՛ աղբար, խելք չունէի՞ր որ ասանկ առաւ փոխարէն բանուեցար...

—

Վարժապետդ թուաբանական խնդիր մը կուտայ լուծելու, ժամերով գլուխդ կը յոգնեցնես, երից կանոնը, համեմատութիւնը իրար կ'անցընես, խնդիրը կը լուծես և յաջորդ օրը վարժապետիդ կը ներկայացնես յաղթական կերպով մը։ Ա՜ւա՞դ, չէ՛ եղեր, բաժանումի կամ բազմապատկութեան մէջ թիւ մը սխալ ես դրեր և պատասխանդ ճիշդ չէ։ Եւ սակայն, դժուա՞ր էր միթէ ալիւսակը լաւ սորվիլ և ճիշդ թիւը գտնել, բայց, ուշադրութիւն չըրիր, մեղք որ այդքան պարզ բան մը չխորհեցար։

—

Բախտախաղի մոլին ես, (բարեբախտաբար խաղամոլութեան ախտէն զերծ եմ ես)։ Սեւ ու կարմիր նիշերէն մէկը պիտի շահի, կ'երթաս կարմիրին վրայ լի մը կը դնես։ Բախտ չունիս եղեր, սեւը շահեցաւ։ Եթէ սեւին վրայ դնէիր, տա դեղին ոսկիդ վրայ չէր երթար; խե՞լքդ ուր էր։

—

Մէկ երկուք, մէկ երկուք... զինուոր ես, պատերազմի գացեր ես, զօրապետդ կը պոռայ «առա՜ջ», և կը սկսի գնդակներու փոխանակութիւնը՝ դէմ առ դէմ գտնուող թշնամիին հետ։ Գնդակները կը սուլեն, քովէդ կ'անցնին և յանկարծ մէկն ալ կուգայ աջ թեւիդ կը դպչի։ Մէկ երկուք չկայ, կռնակիդ վրայ կ'իյնաս և հոգիդ անդին աշխարհին ճամբան կը բռնէ։ Ի՞նչ տեղը կար, սիրելիս, որ անուշ հոգիդ մատաղ տուիր։ Թող քիչ մը դէպի ձախ ծռէիր որ գնդակը քեզի չդպչէր... ամենապարզ բան, այնպէս չէ՞, կրնայիր անուշ կեանքը դեռ երկար վայելել, և սակայն խելք չըրիր, մե՛ղք կենծութեանդ։

—

Այսպէս, սիրելի ունկնդիրներ, կեանքի մէջ հազարումէկ պարագայ կը ներկայանայ ուր մարդ քիչ մը զգուշութիւն, քիչ մը ուշադրութիւն չընելուն համար խաղք ու խայտառակ կ'ըլլայ։ Վարժունքի և շարժումի մէջ զգուշաւոր, խօսքի մէջ փափկանկատ, գրի մէջ պատշաճութեանց հոգածու չըլլալով՝ շատ անգամ անդարմանելի փորձութիւններու կ'ենթարկուիս։

Քիչ մը «թաքթ», կ'ազդէ։ Քիչ մը հեռատեսութիւն և շրջահայեցութիւն չարժե՞ր՝ խույս տալու համար այս անհաճոյ հետեւանքներէն։

Կ'արժէ՛, բայց ո՞վ է խորհողը։

ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆ

ԻՏԱԼԵՒԹՈՒՐՔ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԶԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ ԱՆԳԼ. ՇՈԳԵՆԱՒԸ

Ալճէրիէն յունիս 13 Թուակիր հեռագիր մը կ'ըսէ.— Անգլիական «Պրիթանիա» շոգենաւը որ Ցունիս 5 ին Տարաապլէն դուրս ելած ատեն ձերբակալուած էր իտալական թորփիլնաւի մը կողմէ, հոն հասած է, իտալացի սպաներուն կողմէ խիստ խուզարկութեան մը ենթարկուելէ վերջ։

ԱՐՇԻՊԵՂԱԳՈՍԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ

Պերլինէն Ցունիս 12 Թուակիր հեռագիր մը կ'ըսէ.— «Պէրլինէր Թակէպլաթ» կը ծանուցանէ թէ Արշիպեղագոսի կղզիներուն բնակիչները յիշատակագիր մը յղած են Իտալիոյ Թագաւորին և պետութեանց ու կը պահանջեն 1832 ի ըէժիմին վերահաստատումը։

ԶԱՐԻՆ ԵՒ ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

Ե՞ՐԲ ՊԻՏԻ ՄԻԶԱՄՏԵՆ

Բարիզէն կը հեռագրուի Ցունիս 12 Թուով.— Բէթերսպուրկէն կը հաղորդեն թէ Զարին և Վիլհէլմ կայսեր հանդիպումը որոշ է այլեւս։ Այս հանդիպումը տեղի պիտի ունենայ ամրան մէջ։ Այս տեսակցութեան մեծ կարեւորութիւն մը չտրուիր, տրուած ըլլալով երկու վեհապետներու միջեւ տիրող անձնական յարաբերութիւնները։ «Նովոյէ Վրէմիա» կը տեղեկանայ հաւաստի աղբիւրէ թէ միջամտութեան միջազգային բանակցութիւնները խզուած չեն։ Կորովի միջամտութիւնը պիտի ըլլայ այն ատեն երբ ժամանակը յարմար թուի և երբ Թուրքիա հասկնայ իր տագնապալի վիճակը։

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՎՏԱՐՈՒՄԸ

ՏԱՐԴ 8000 ԻՏԱԼԱՑԻ ՄԵԿՆԱԾ ԵՆ

Գերման դեսպանատունը ընդհ. հիւպատոսարանին հաղորդած է կառավարութեան վերջին որոշումը որով նոր պայմանաժամ մը տրուեցաւ Իտալացիներուն։ Իտալական մեկնումները կը շարունակուին սակայն։ Անցի օր 300 իտալացիներ եւս մեկնեցան։ Տարդ մեկնողներուն թիւն է 8000։

ՍԱԳԸԶԻ ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ինչպէս գրած էինք, Սագըզի մէջ պաշարման վիճակ հրատարակուած է։ Այս առթիւ կղզիին կառավարիչն ու հրամանատարը յայտարարութիւն մը հրապարակ հանած է, որուն մէջ կ'ըսուի թէ

1.— Անոնք որ թշնամիին ցոյց պիտի տան կղզիին զօրախումբերուն գտնուած տեղը կամ շարժումը և կամ այս առթիւ կասկածելի պիտի հանդիսանան։

2.— Անոնք որ չպիտի հպատակին կղզիին պաշտպանութեան մասին հրամանատարին յանձնարարութեանց, և

3.— Անոնք որ դրօշներ պիտի հրապարակեն և կամ ճառեր պիտի խօսին գրգռելու համար ժողովուրդը, պիտի դատուին պատերազմական ատեանի առջեւ։

ՊԵՅՐՈՒԹԷՆ ՆՈՐ ՀՐԱԺ ՍՊԱՆԵՐԸ

Պէյրութի ռմբակոծման հետեւանքով ընկղմած «Ավնիլլահ» և «Անկարա» մարտանաւերու սպաներուն երկրորդ մասը անցի օր Հայտար փաշա հասաւ Անատոլուի շոգեկառքով։ Ծովային նախարարութեան կողմէ պատուիրակութիւն մը բարի գալուստ մաղթեց այս 15 սպաներուն որոնք յատուկ մասնաւոր շոգեմակոյկով կամուրջ եկան։

ՎՏԱՐԵԱԼ ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

«Սթանպուլ»ի Աղեքսանդրիոյ թղթակիցը կը գրէ.— Վտարեալ իտալացիները հոս ալ եկան։ Ասոնք տխուր և յուսահատ են։ Սկսած են միանալ իրենց եգիպտաբնակ ազգակիցներուն և անձկութեամբ կ'սպասեն պատերազմին վերջանալուն։ Առաջին օրերը հոս հոն պտըտելով անցուցին։ Բայց հետզհետէ կը ձանձրանան և կ'ըսեն թէ ի՛նչպէս չեն մտածած այս լուր մեկնելու։

Թղթակիցը յետոյ համբերութիւն կը քարոզէ բոլոր վտարեալներուն, ըսելով «Ձեր բաղդը ամենադէշ բաղդը չէ, որովհետեւ մտածեցէք որ մարդ նոյնիսկ պէտք չէ փորձէ գրաւելու ուրիշին հողը և ուզէ մահ ցանել հոն ուր խաղաղութիւն կը տիրէր և ուր դեռ նոր կը ծնէր բարերար յառաջդիմութիւնը։»

ՁԱՆՁՈՒՐԻ ՄԷՋ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԿՈՐՈՒՍՏ ՄԸ ԱՅԴ ԿՌՈՒՈՅՆ ՇՈՒՐՋ

«Ճիօռնալէ տ'Իթալիա» և ուրիշ թերթեր կ'ըսեն թէ Ջանզուրի վրայ կատարուած յարձակումը ամէնէն կարեւոր և ամէնէն կատաղի ճակատամարտն էր որ երբե՛ք մղուած ըլլար Տրիպոլիսի շրջակայից մէջ։ Իտալական ուժերը կը բաղկանային 14000 հոգիէ, 40 թնդանօթներէ և հեծելազօրաց վաշտէ մը։ Զօր. Քանէվայի կողմէ հեռագրուած ծանրածանր տեղեկութիւնը կ'ըսէ թէ սաստիկ տաք կը տիրէր և թրքօ-արաբ զօրագունդերը մեծ կորով վառնեցին հակառակ մեր հրետանիներուն կողմէ իրենց շարքերուն մէջ պատճառուած աւերներուն։ Ճակատամարտին ատեն, ղեկաւոր օդապարիկներ և օդանաւեր ռումբեր նետեցին թշնամի ջոկատներուն վրայ։ Մաս մը գերիներ մերժեցին իրենց զէնքերը յանձնել, նախամեծար համարելով ջարդուիլ։ Իտալական կորուստներն են 1 սպայ, 19 զինուոր և 10 ասքարի մեռած, 8 սպայ, 182 զինուոր և 70 ասքարի վիրաւորուած։ Իտալացիք թշնամիին կորուստները կը յանգեցնեն 1000ի։ «Թան»ի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ այս յաղթանակը մեծ գոհունակութիւն առաջ բերաւ Իտալիոյ մէջ, ուր երկար ատենէ ի վեր փափաք կը յայտնուէր որ յարձակողական մը ձեռնարկուի Լիբիոյ մէջ։ Կը փափաքուէր մանաւանդ որ Ջանզուրը գրաւուի և Զօր. Քանէվա իրեն տրամադրելի եղած բազմաթիւ ուժերը գործածէ լուրջ պարտութեան մը մատնելու համար թշնամին։ Բայց ինչ որ մանաւանդ կը գրգռէր հանրային կարծիքը, այն ալ օտար մամուլին այն յայտարարութիւնն էր թէ Լիբիոյ պատերազմը անգործութեան մատնուած է։ Այսպէս, կը հաւաստուի թէ, կառավարութիւնը ինքն իսկ հասկցուցած պիտի ըլլայ Զօր. Քանէվայի թէ անհրաժեշտ է այլեւս թօթափել թմրութիւնը և զարնել թշնամին։ Իտալական զօրախումբերը իրենք իսկ երկար ատենէ ի վեր իրենց որջերէն դուրս ելնել կ'ուզէին, և ահա ճիշդ այս էր պատճառը որ այնքան կորովով մղեցին պատերազմը, խնդութեամբ երգելով ազգային երգեր։ Տրիպոլսոյ մէջ կ'սպասուի որ թրքօ-արաբները փորձեն վերստին գրաւել Ջանզուրը, բայց Իտալացիք ամրացած են հիմա ալ աւելի։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱԼԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԵՆԷՆ ՎԵՐՋ

«Թան»ի Լոնտոնի թղթակիցը կը հեռագրէ.— Մ. Մ. Էսքուիթ և Չըրչիլ այս օր Լոնտոն պիտի դառնան։ Կայս. պաշտպանութեան յանձնաժողովը քիչ ատենէն պիտի գումարուի քննելու համար հարկ եղած միջոցները՝ պաշտպանելու Անգլիոյ շահերը Միջերկրականի մէջ։ «Տէյլի Մէյլ» կը յաւակնի գիտնալ թէ Մալթա միացեալ գրահաւորներու նաւաբաժինը պիտի զօրանայ շատ մը արդիական գրահաւորներով։ Ֆրանսայի հետ կարգադրութիւն մը պիտի կնքուի, որուն համաձայն Անգլիա այս վերջնոյն պիտի յանձնէ Միջերկրականի մէջ իր շահերուն մէկ մասին պաշտպանութիւնը։ Տակաւին յայտնի չէ պաշտպանութեան այս բաժանման ստոյգ տարածութիւնը։ Ստոյգ է սակայն որ կարգադրութիւնը ոչ մէկ փոփոխութիւն պիտի առաջ բերէ երկու երկիրներու յարաբերութեանց միջեւ։

«Զինակցութեան մը վրայ չխօսինք խնդիրը», կ'ըսէ այս թերթը, բայց ինչ որ ալ ըլլայ անոր հանգամանքը, յայտնի է որ ամէն այն կարգադրութիւն որու համաձայն Անգլիա չպիտի պահէ ամէնակարեւոր ճամբաներէն միայն ամբողջ պաշտպանութիւնը, չպիտի յապաղի յարուցանելէ ամենաբուռն քննադատութիւններ։ Լաւագոյն փորձագէտներու համաձայն, ամենաիմաստուն քաղաքականութիւնը պիտի ըլլայ անմիջապէս հիմնել գրահաւորներու երկրորդ նաւատորմիղ մը գործադրելով վերջին տարւոյ պիւտճէին թողած 150 միլիոնի հաւելուածները։»

ԳԱՐԱՏԱՂԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ՎԻԷՆՆԱՅԻ ՄԷՋ

«Թան»ի Վիէննայի թղթակիցը կը հեռագրէ.— Նիքոլա թագաւորը այս առտու մեկնեցաւ իր երկիրը՝ Թրիէսթէի և Անթիվարիի ճամբով, առանց պաշտօնական ոչ մէկ հանդէսի։ Երէկ ներկայ գտնուեցաւ զօրանցքի մը, ուրկէ վերջ հրաժեշտ առաւ կայսրէն և կայս. ընտանիքէն և ժամը 11ին Վիէննա դարձաւ ճաշելու համար Հօլէնպէրկի կոմսուհիին և գահաժառանգ արքհիդուքսին մօտ։

ՄԱՐԻՆԵԱՆԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԻՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԷՋ

Մարինեանի մէջ, ի ներկայութեան Միլանի և շրջակայից իշխանութեանց, տեղի ունեցաւ յիշատակի հանդէսը, տարեդարձին այն ճակատամարտին ուր 1859ին, Աւստրիացիները պարտուեցան Ֆրանսացիներէն և Իտալացիներէն։ Ներկայ էին ֆրանս. դեր-հիւպատոսը, Աւստրօ-Հունգարիոյ դեր-հիւպատոսը, Միլանի ֆրանս. առեւտր. սենեակին նախագահը ինչպէս նաեւ Տրիպոլսէն դարձող զինուորները։ Իտալ. դրօշը կը ծածանէր Թաղապետական ապարանքին վրայ ֆրանս. և աւստրեհունգարական դրօշներուն միջեւ։ Երեսփոխան մը ճառ մը խօսեցաւ և խնդրեց Ֆրանսայի ներկայացուցիչներէն հաղորդել իրենց երկիրներուն իտալասէրներու երախտագիտութիւնը։ Քաղաքապետութեան ներկայացուցիչը յարգալից ողջոյն մը ուղղեց մեռեալներուն,— ֆրանսացի և աւստրիացի հաւասար մեծարանքի արժանի։ Ֆրանս. դեր-հիւպատոսն ալ յարգեց յիշատակը Ցունիս 8ի ինկողներուն և ողջունեց Տրիպոլսէն վերադարձող զինուորները՝ Ափրիկէի մէջ ազատութիւն և քաղաքակրթութիւն ներմուծելէ վերջ։

ԱՒՍՏՐԵՒՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԸՆԴԴԻՄԱԴԻՐՆԵՐԸ

«Թան»ի Պուտաբէշթի թղթակիցը կը հեռագրէ.—

Կառավարական կուսակցութիւնը յայտարարութիւն մը հրապարակ հանեց որով կը բացատրէ և կ'արդարացնէ կոմս Թիսցաի և մեծամասնութեան ձեռք առած խիստ միջոցները ընդդիմադիրներուն դէմ։ Ահա այդ յայտարարութեան ամփոփումը.—

«Հունգարական Խորհրդարանը, որ անկարողութեան մատնուած էր ընդդիմադիրներուն խափանարար ընթացքին պատճառաւ, անոնց մեղսակից եղած պիտի ըլլար եթէ շարունակէր ներողամիտ աչքով նայիլ անոնց ծայրայեղութիւններուն։ Մեծամասնութիւնը ընդդիմադիրներուն դէմ բաց կռիւ մը սկսելու համար իր ուժը գտաւ իր հայրենասիրութեան և օրինաւոր զգայութեան մէջ։ Մեծամասնութիւնը յաղթական պիտի ելնէ որովհետեւ պարտաւորուած է յաղթել։ Սահմանադրութիւնը, ազգային քաղաքականութիւնը, և քաղաքացիներու պատիւն ու ապահովութիւնը զայն կը պահանջեն ամէն գնով։ Ազգը պէտք չէ որ անցողակի դժուարութիւններէ և կռուին դառնութիւններէն վհատի։ Խորհրդարանին մէջ ընդդիմադիրներու աղմուկներն ու աղբանակի հարուածները ջախջախեցան ընդդիմադրութեան գերագոյն ապացոյցներն են։ Երեսփ. ժողովը արդէն քուէարկեց զինուորական այն օրէնքները որոնք կ'ընծայեն Աւստրեհունգարիոյ՝ իբր մեծ պետութիւն, հարկ եղած զինուորները ինչպէս նաեւ ժողովուրդին ալ երկու տարուան ծառայութիւն։ Անիկա հիմնեց երկու նոր համալսարաններ գաւառի մէջ և մասնաւոր հաստատում մը շնորհեց ընտանիքի տէր պաշտօնատարներուն։ Այժմ կը բարեփոխէ ան իր ներքին կանոնագիրը, որպէսզի անգամ մըն ալ չկրկնուին ասանկ տխուր դէպքեր։ Յետոյ ամէնակարեւոր գործ մը պիտի տեսնէ այսինքն է Հունգարիոյ մէջ, քուէի իրաւունքին ազգային և ժողովրդական բարենորոգումը։ Նախագահին և մեծամասնութեան գործածած և գործածելիք զէնքերը ընդդիմադիրներուն դէմ կը գտնուին բոլոր խորհրդարանական կանոններուն և օրէնքներուն մէջ։ Անոնք չուզեցին նախ և առաջ այս միջոցներուն դիմել, որովհետեւ ուզեցին ընդդիմադիրներուն հետ համաձայնիլ, բայց ասոնք այն աստիճանի տաքցուցին իրենց ընթացքը որ կարելի չէր այլապէս վարուիլ։ Մեծամասնութիւնը կը կռուի Սահմանադրութեան և Հունգարական ազգին ապագային համար։ Եւ ոչ մէկ բանէ ետ պիտի կենայ առաջքը առնելու համար խռովութեանց, ըլլայ Խորհրդարանին, ըլլայ փողոցին մէջ։»

** Կոմս Թիսցայի վրայ ատրճանակ պարպող երեսփոխան Մ. Եուլիոս Քովաչ նամակ մը գրած է Ֆրանց-Եօզէֆ կայսեր, որով կը խնդրէ վերականգնել Սահմանադրութիւնը և կը յայտարարէ թէ կոմս Թիսցա, Մ. Լուքաչ (վարչապետը) և իրենց բարեկամները ոտքի տակ առին Սահմանադրութիւնը անբռնաբարելի պահելու արքայական ուխտը։ Կը յիշէ թէ Մաճառները համախմբուեցան կատարեալ օրինապահութեամբ գահին շուրջը ամէն դժուարին ժամանակներու մէջ և մանաւանդ Պոսնա,ի կցումէն վերջ։ Կը ծանուցանէ թէ պատրաստ է մեռնելու և ակնարկելով կայսեր առաջացած տարիքին, կը թելադրէ զայն այնպէս մը թագաւորել որ բոլոր իր ժողովուրդները սրտանց փափաքին իր երջանկութիւնը։

ՄԱԼԷՔՔԱՅԻ ԳՈՐԾԸ

ԶԱՐԸ ՆԵՐՈՒՄ ԿԸ ՇՆՈՐՀԷ ՄԱԼԷՔՔԱՅԻ

«Թան»ի Լոնտոնի թղթակիցը կը հեռագրէ.—

«Տէյլի Քրոնիքլ» կը հաղորդէ այս առտու թէ Միս Մալէքքա, որ բաւական ատենէ ի վեր Վարշաւիայի մէջ դատապարտուած էր իբր յեղափոխական, Զարէն ներում ստացած է։ 1911ի Ապրիլէն, Միս Մալէքքայի բանտարկութենէն ի վեր, որ կ'ըսէր թէ անգլիացի է հակառակ ռուս դատարաններու կարծիքին, միջադէպը անդադար շահագործուեցաւ անգլեռուս համաձայնութեան հակառակորդներէն։ Ուրեմն գոհունակութեան արժանի է որ խնդիրը վերջ գտաւ այսպէսով։

ՍԵՐԲՈԲՈՒԼՂԱՐ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Պելկրատի «Թան»ի թղթակիցը կը հեռագրէ.—

Խիստ հաւաստի աղբիւրներէ առնուած տեղեկութեանց համաձայն, կրնամ հաւաստել ձեզ թէ կասկած չկայ որ Սերպիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ գոյութիւն ունի քաղաքական համաձայնութիւն մը որ կազմուած է փետրուարի մէջ։ Նախաձեռնութիւնը Սոֆիայէն եկաւ և այն աստիճան անակնկալ կերպով որ Պելկրատի դահլիճը զարմացաւ։ Շատ մը կարծիքներէն ամէնէն աւելի ընդունելին սա կ'երեւայ.— Պուլկար կառավարութիւնը կ'երեւայ, մտահոգ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ Ռուսիոյ աւեղծուածային քաղաքականութենէն, Սերպիոյ տեղեկացուց իր կարծիքը և առաջարկեց համաձայնիլ ապահովելու միջոցներուն վրայ՝ երաշխաւորելու համար փոխադարձաբար իրենց անկախութիւնը և հաւասար շահերը այն պարագային երբ Ռուսիա կնքէ կամ Աւստրեհունգարիոյ կամ Իտալիոյ հետ, ուղղակի Պուլկարիոյ և Սերպիոյ վնասակար համաձայնութիւններ և կամ զանց ածէ այս երկու թագաւորութեանց շահերը։ Պելկրատի դահլիճը լաւ ընդունելութիւն ըրաւ Պուլկար առաջարկին և բանակցութիւնք շուտով յանգեցան համաձայնութեան մը որուն պարունակութիւնը գաղտնի կը մնայ, բայց որ այնքան տարածուն չէ մինչեւ Մակեդոնիոյ բաժանումը և օսմ. հողին գրաւումը։ Հաւանական է որ, կ'ըսեն ինծի, երկու տէրութիւնները ապագայի դժուարութիւններէն խուսափելու համար արդէն իսկ Թուրքիոյ մէջ ազդեցութեան և շահերու իրենց շրջանակները գծած են, բայց իրենց կողմէն զինեալ միջամտութիւն մը չկրնար կռահուիլ բայց միայն այն պարագային երբ երրորդ պետութիւն մը արդեւէ դէպի Եւրոպական Թուրքիա կամ եթէ այս պետութիւնը կազմալուծուի։

ՊԱԼՔԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Խօսելով Վիէննայի ու Պերլինի մէջ փոխանակուած բաժակաճառերուն վրայ, «Տէյմս» ի վեր կը հանէ թէ Պուլկարիա իր չափաւոր պետական մարդոցմով այժմ կը կազմէ հանդարտութեան տարր մը։ «Տէյմս» յոյս ունի Ֆերտինանտ թագաւորին չափաւորիչ ազդեցութեանը վրայ։ Ֆերտինանտ շրջահայեաց ու խոհեմ վեհապետ մըն է։ Միւս կողմէ, Սեւ Լեռ այնքան տկար է որ վտանգալից ձեռնարկի մը չի կրնար դիմել, մինչեւ որ հաստատ յոյս չունենայ թէ ուրիշ մը իրեն պիտի օժանդակէ։ Հետեւաբար ապահովուած կը թուի խաղաղութիւնը Պալքանեան թերակղզիին մէջ։

«ՎԷՆՏԷՄԻԷՐ»Ի ԱՂԷՏԸ

Բոլոր օտար վեհապետները կը մասնակցին Ֆրանսայի սուգին՝ «Վէնտէմիէր»ի աղէտին առթիւ ցաւակցական հեռագիրներ կը ղրկեն չորս կողմէն Մ. Ֆալիէռի։ Զոհուած նաւազներու ընտանիքներու օգնութեան կը հասնի ամէն կողմէ։

** «Վէնտէմիէր» ընդծովեան երկուքի ճեղքուած էր «Սէն-Լուի» գրահաւորին կողմէ և ընկղմած իր 24 նաւազներով։ Թէեւ անմիջապէս Ֆրանսայի ծովային նախարարութիւնը օգնութեան փութացած էր բայց կարելի չէր եղած փրկել նաւազները։

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ՄԸ ՄԱՀԸ

Բարիզէն Ցունիս 12 Թուակիր հեռագիր մը գուժեց մահը Մ. Ֆրէտէրիք Բասիի որ աշխարհի ամէնէն նշանաւոր խաղաղասէրներէն մէկն էր։ Ծնած էր 1822 Մայիս 20ին։ Այս տարի տօնուեցաւ իր 90ամեակը և այս առթիւ աշխարհի ամէն կողմերէն համակրական ցոյցերու առարկայ եղաւ։ Հիմնադիրներէն մէկն էր Խաղաղութեան Բարեկամներու ընկերակցութեան։ Ամբողջ 60 տարի աշխատեցաւ ի նպաստ Խաղաղութեան դատին և խաղաղութեան ամէն համաժողովներու մէջ կը տեսնուէր այս պատկառելի ծերունին։ 1878էն ի վեր անդամ էր Ֆրանս. Ակադեմիային և 1881—89ին երեսփոխան եղաւ։ 1901ին ստացաւ Նոպէլի խաղաղութեան մրցանակը։

ՊԱՐՍԻԿ ԲԱՐՁՐԱՍՏԻՃԱՆ ԿՂԵՐԻՆ ԿՈՉԸ

Դավրէժէն կը հեռագրուի թէ բարձրաստիճան կղեր կուսակալին տան մէջ ժողով գումարելով որոշեց կոչ մը ուղղել Իսլամներուն որպէս զի պահպանեն կրօնքն ու կեանքերնին ինչպէս նաեւ կարգ կանոնը երկրին մէջ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Թրքօպարսիկ սահմանագլուխին վրայ յառաջ եկած միջադէպերը շատ անգամ կ'ազդեն ռուսեւթուրք յարաբերութեանց վրայ։ Այսպէս, մէկ քանի ամիս առաջ, օսմ. զօրախումբերը, որոնք սահմանագլուխի պաշտպանութեան յատկացուած էին պարսիկ հրոսախումբերուն դէմ, կռիւ մը ունեցան երբ անոնք կը ջանային արշաւել դէպ ի օսմ. հողը։ Ռուսիա յայտարարած էր թէ Օսմ. զօրախումբերը իրենք ալ սահմանը կ'անցնէին։ Կառավարութիւնը այն ատեն քննիչ մը ղրկած էր հոն Ալի Սէյտի պէյը։ Խնդրոյ առարկայ միջադէպերը տեղի կ'ունենային Վանայ-Սուլէյմանիէի և Բաղէշի միջեւ հաստատուած արեւելեան մասին մէջ, որ ռուս սահմանագլուխին ալ մօտ ըլլալով վիճելի է երկար ատենէ ի վեր Թուրքիոյ և Պարսկաստանի միջեւ։ Այսուհանդերձ այս մասը զինուորականապէս գրաւուած է Օսմ. կառավարութենէն։ Ռուսիա այս գրաւումը յարատեւ սպառնալիք մը կը նկատէր իր սահմանագլխին դէմ։ Ալի Սէյտի պէյ այժմ վերադարձած է, ինչպէս գրած էինք արդէն, համաձայնելէ վերջ ռուս պատուիրակներուն հետ որոնք հաւաստած են թէ թիւրիմացութիւն մը պատահած է։

Քննութիւնը հաստատած է նաեւ կ'ըսեն թերթերը թէ այս մասին Ռուսիոյ և Թուրքիոյ միջեւ ծագած միջադէպը հարթուած է, Ռուս պաշտօնատարները ընդունած ըլլալով որ օսմ. զօրքերը ուրիշ բան չեն ըրած եթէ ոչ ետ մղած թափառական ցեղերը։

** Ռուսիա պահանջած էր Թուրքիա ապաստանած մէկ քանի Հայերու յանձնումը իբր անիշխանական։ Օսմ. կառավարութիւնը մերժեց, պատասխանելով որ քաղաքական յանցաւորները յանձնելու պարտաւորութիւն չկայ և խնդրոյ առարկայ անձինք էապէս Օսմ. հպատակ են, ինչպէս գրած էինք երէկ։ Ռուս կառավարութեան պահանջած անձերը զրկուեցան Վան։

28ԷՆ 45 ՏԱՐԵԿԱՆՆԵՐՈՒ ԶԻՆՈՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

«ԼԷՎԱՆԴ ՀԷՐԱԼՏ»Ի ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆԸ

«Լէվանդ Հէրալտ» իր երէկի խմբագրականը կը նուիրէ այս կարեւոր խնդրոյն որ մտահոգութեան ենթարկած է ինչպէս մայրաքաղաքիս նոյնպէս և գաւառներու ամբողջ բնակչութիւնները։

Մեր պաշտօնակիցը յիշատակելէ վերջ քրիստոնէից զինուորագրութեան հետեւանքով առաջ եկած ընդհանուր գոհունակութիւնը, զէնքի եղբայրակցութեամբ ամրապնդելուն համար օսմ. բաղկացուցիչ տարրերը, կ'ըսէ.— «Զինուորագրութեան օրէնքին համաձայն միայն 21-27 տարեկաններն էին որ ծառայութեան պիտի կոչուէին և աստիճանաբար միայն զինուորութեան պիտի կոչուէին մինչեւ 45 տարեկանները։ Այն ատեն, 28-45 տարեկանները բացառութիւն կը կազմէին։ Այս բացառութիւնը կրկնապէս արդարանալի էր։ Նախ, այս դասակարգին մէջ գտնուողները բացառութեան տուրքը վճարած էին, որովհետեւ, հին ըէժիմին օրով և նոյնիսկ նորին սկիզբը, եթէ քրիստոնեաները զերծ էին զինուորական ծառայութենէ, անոնք ենթարկուած էին զինուորական տուրքի։ Արեան տուրքը փոխանակուած էր դրամական տուրքով, և եթէ այս վերջինը նուազ ազնիւ է քան առաջինը, զայն վճարողները նուազ չէին հանդէպ պետութեան։ Հետեւաբար բացարձակապէս անիրաւ պիտի ըլլար որ թէ ասոնց դրամը առնուէր և թէ դրօշի տակ կանչուէին։ Յետոյ, ասոնք, որոնք զինուորական տուրք վճարած էին, ինքզինքնին ազատ կը կարծէին և աղէկ մը հաստատուած, տուն տեղ եղած։ Արդէն իսկ երիտասարդ մը 30 տարին թեւակոխած, ամուսնացած, զաւակներու տէր եղած և գործերու ձեռնարկած էր։ Հիմայ այս կացութեան մէջ զայն բանել զինուոր առնել ոչ միայն անիրաւ բան է այլ եւ անգութ, որովհետեւ չէ՞ մի որ ասոր հետեւանքով դժբաղդութեան պիտի մատնուին անոնց ընտանիքները։ Սակայն խիստ արժանաւոր բան մը չէ տէրութեան մը համար որ վճռապէս որոշած է քաղաքակրթութեան շաւղին մէջ մտնել և մեծ քայլերով առաջանալ։ Եւ զարմանալի է որ այս բանը ոչ կառավարութիւնը, ոչ խորհրդարանը ոչ բանակը մտածեց։ Երբ առաջին անգամ 21-27 տարեկանները զինուոր գացին, անոնք կ'ըսէին «Մենք կը մեկնինք, բայց մեր երէցները կը մնան կիները, ծերերը և տղաքը նայելու համար»։ Ու անհոգ՝ իրենց պարտականութեան կ'երթային։ Այն ատեն եթէ 28—45 տարեկաններն ալ մեկնէին, այսպէս անհոգ չպիտի գտնուէին։

Ի՞նչ եղաւ յետոյ։ Քրիստոնեայ զինուորները գանգատեցան, և մասնաւորաբար կրօնական տեսակէտով այս առթիւ եղած խոստումները չիրականացան։ Միւս կողմէ, գոնէ մէկ քանի ազգեր հաւասարութեամբ չգիտուեցան քաղաքական տեսակէտով։ Չենք ուզեր այս ցաւալի կէտերուն անդրադառնալ։ Բայց ստոյգ է որ այսօր ընդհ. կացութիւնը, տարրերու միջեւ համաձայնութեան տեսակէտով նուազ գոհացուցիչ է քան երեք տարի առաջ, Զինուորագրութեան օրէնքին քուէարկման պահուն։ Այս ատեն ընդհ. ուրախութիւն մը կը տիրէր բանակներուն մէջ հանդէպ զանազան տարրերուն։ Այժմ նոյնը չէ։ Նուազ վստահութիւն կայ այժմ. յոյսն իսկ որոշ չէ։ Եւ այս փոփոխութեան պատճառը քաղաքականութիւնը չէ։ Պատերազմը անշուշտ մեծ դեր ունի։ Ինչ որ ալ ըլլայ, կացութիւնը ցաւալի է, և դժնդակ ու մտահոգիչ։ Կեանքը հետզհետէ կը դժուարանայ և կը սղի։ Եւ ճիշդ այս ատեն է որ կառավարութիւնը երեք տարիէ ի վեր չըրածը կ'ընէ, կանչելով 28-45 տարեկան ոչ-իսլամները։ Ասիկա այնքան կործանարար է որ չենք ուզեր հաւատալ։ Ասոր հետեւանքով բոլոր 28-45 տարեկաններուն ընտանիքները երեք տարի առաջուընէ շատ աւելի դժբաղդութիւն պիտի կրեն, և առաջ եկած վնասները անդարմանելի պիտի ըլլան։ Այս բոլորին վրայ մտածուա՞ծ է։ Եւ ինչ պիտի ընեն այս տարիքոտ մարդիկը զինուորութեան մէջ։ Մենք հիմակուց իսկ կ'երեւակայենք զանոնք,— տգէտներ իրենց բոլորովին նոր արհեստին մասին, թանձրացած և սպառած ֆիզիքապէս, կեանքի պայքարի մէջ պիտի մտածեն միմիայն իրենց անպաշտպան զաւակներուն և կիներուն վրայ, իրենց կործանած առեւտուրին վրայ, մինչ այն պահուն երբ հրացան պիտի տրուի անոնց ձեռքը։ Եւ ի՞նչ տխուր դէմք պիտի չունենան անոնց մարզիկները։ Մենք չենք կրնար հաւատալ այս բանին, որովհետեւ ոչ միայն հազարաւոր անձեր յարդի վրայ պիտի նետուին այսպէսով, այլ և տէրութիւնն ինք պիտի վնասուի։ Մեզ այնպէս կը թուի թէ վերջ ի վերջոյ չպիտի կրնայ իրականանալ այս պարագան։»

ԼԻՄՆՈՍԻ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐԸ

ԶԻՆՈՒՈՐ ԿԸ ՏԱՐՈՒԻՆ

Իզմիրի «Էսդիա»ին մէջ կը կարդանք հետեւեալը.

«Լիմնոսէն ամսոյս 20 Թուականով հե-

տեւեալը կը գրեն մեզի. — Երէկ իրիկուն ժամը 11ին ատեններ Իմվրոսի ճամբով հոս ժամանեցին Պոլսոյ Բերայի զինուորական նախորդ կառավարիչ Ալի Հայտար պէյ և հարիւրապետ մը որ կը յաջորդէ իբր հարիւրապետ ոստիկան զօրալ: Երկուքն ալ իջեւանեցան Աթանաս Քաֆֆիի Աքրոփոլիս պանդոկը: Պաշտօնանկ եղող կառավարիչ Յովհաննէս էֆ. Ֆէրիտի յաջորդ անուանուեցաւ յիշեալ Ալի Հայտար պէյը: Կը տարածայնուի թէ Լիմնոսի մէջ բոլոր քրիստոնեաները 21—25 տարեկան զինուոր պիտի առնուին ճակատելու համար Իտալացւոց յարձակման դէմ,։

ՀԱՅԳԸ ՓԱՇԱՅԻ ԴԱՀԼԻՃԸ. — Հայգը փաշայի դէմ եղած ամբաստանութիւնները քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովին նախագահութիւնը ընդունիլ մերժած է Պոլսոյ երեսփոխան Շէֆիգ պէյ, և իրեն յաջորդած է Քասթէմունիի երեսփոխան Հասան Ֆէհմի էֆէնտի: Յանձնաժողովը այս գործին հետ առնչութիւն ունեցող ամէն տօքիւման հաւաքած և սկսած է ուսումնասիրութեան: Կը հաւաստուի թէ մինչեւ երեք շաբաթ քննութիւնը պիտի վերջանայ. կը հաւաստուի նաեւ թէ յանձնաժողովը համոզուած է Հայգը փաշայի դահլիճին անմեղութեան մասին: Ինչպէս յայտնի է, այդ դահլիճին կը մասնակցէր նաեւ Երեսփ. Ժողովին արդի նախագահը՝ Խալիլ պէյ:

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՄԸ ԿՈՒՍԱԿԱԼ ԻԶՄԻՐԻ. — Սելանիկի կուսակալը Հիւսէյին Քեազիմ պէյ կրկնած է իր հրաժարականը: Եթէ պնդէ անոր վրայ, իրեն պիտի յաջորդէ Իզմիրի կուսակալը, որուն ալ պիտի յաջորդէ այս անգամ զինուորական մը:

ՕՏԱՐ ՍՊԱՆԵՐԸ. — Նախարարաց Խորհուրդը որոշած է վերանորոգել օսմ. ոստիկան-զօրաց ծառայութեան մէջ գտնուող օտար սպաներուն պայմանագրութիւնը որ կ'աւարտէր երէկ: Նոր պայմանագրութիւնները ստորագրուեցան Ընդհանուր քննիչ Զօր. Պոման փաշայի կողմէ որ միեւնոյն ատեն նախագահն է ոստիկան-զօրաց «Թէքնիկ» յանձնաժողովին: Ֆրանսացի երկու սպաները, որոնք պիտի գան Ֆրանսայէն, պիտի յատկացուին Րումէլիի: Անգլիա դեռ իր ներկայացնելիք հինգ սպաները չէ որոշած:

ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԲԱՆՏԵՐԸ. — Ներքին գործոց Նախարարութիւնը մերժած է երկու օտար ընկերութեանց առաջարկները որոնց մասին խօսած ենք ատենին և որոնց համաձայն փոխառութիւն մը պիտի կնքուէր՝ գաւառներու մէջ նոր կառավարչատուններ և բանտեր կառուցանելու համար: Ելմտական Նախարարութիւնը իր կարգին մերժած է նոր բանտերու կառուցման համար ուզուած 400,000 ոսկիի նոր վարկերը:

ԵՐԷԿ ԱՌՏՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀԸ. — Երէկ կէս օրէ առաջ, Ղալաթիա, Ֆէրմէնէճիլէր, հրդեհ ծագեցաւ պէնզինի և ներկի իւղերու վաճառական Մաստրօլլոյի մթերանոցէն: Այս վերջինոյն ընտանիքը հազիւ կրցաւ ազատիլ, վերնայարկէն վար նետուելով: Այս մթերանոցին գտնուած խանը ամբողջովին քանդուեցաւ: Ցատկողները երեք հոգի էին, մէկ այր և երկուքը կին:

ԵԷՆԻ-ՋԷՐԻՆԵՐՈՒ ՑԱՋՈՐԴՆԵՐԸ. — Խնդիրը մեր չորրորդ էջի թերթօնին վրայ չդառնար: Սուլթան Մահմուտի թագաւորութեան օրով քանդուած բոլոր Եէնի-Ջէրիական օճախներէն միայն մէկ հատ մնացած է Պոլսոյ մէջ, Սաչի օղլուներու օճախը որ կը բնակի Գիւչիւք-Բէօյի Եյուպի և Սիլիհտարի մէջ: Սաչի օղլուները կ'ապրին անաստն պահելով և ասոնք են որ ամէն տարի կայս. արքունիքին կը մատակարարեն Գուրպան-Պայրամի ոչխարները: Արդ, հաճի Մուրատ անուն ատաղձագործ մը որ Քիւչիւք-Բէօյ տուն մը գացած էր աշխատելու, իրիկունը գործէն դարձին, գնաց հանգչիլ Վալիտէ-Սուլթանի աղբիւրին մօտ, ու խոտին վրայ տարածուեցաւ: Երկու Սաչի օղլուները վրայ հասան և սկսան հեռը ընել: Այս վերջինը բարկացաւ: Բայց դէլ ըրաւ, որովհետեւ Սաչի օղլուները յարձակեցան անոր վրայ և այն աստիճան ծեծեցին որ խեղճը ինքզինքը կորսնցուց: Երբ ատաղձագործը բացաւ իր աչքերը, տեսաւ որ գլխը վրայ հասած էր և ինք առանձին էր: Ու հազիւ կրցաւ գիւղ նետել ինքզինքը և խնդիրը պատմել ոստիկանութեան:

ՀԱԼԷՊԻ կուսակալութեան երեք վեղծարար հաւաքիչները Սուպհի, Ալի և Մուսթաֆա, որոնք 125000 ղրուշ գողնալէ վերջ կծիկը դրած էին, Պէյրութի մէջ ձեռքն ձերբ առուին:

ԱԻՍՏՐԵԻ ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ դեսպանը կիրակի օր Պոլիս կը վերադառնայ:

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ անցի օր ներքին գործոց նախարարին այցելելով բողոքեց Մակեդոնացի յոյներուն դէմ գործուած ոճիրներուն առթիւ:

⁂ Սինոդը այսօր կարեւոր նիստ մը պիտի գումարէ:

ԻԶՄԻՐԻ ՊՈՒԼԿԱՐՆԵՐԸ. — Սօֆիայի պուլկար թերթ մը կը գրէ թէ Արտաքին գործոց և Արդարութեան Նախարարութեանց խնդրագիր տրուեցաւ որուն տակ ստորագրած են Իզմիր բնակող բաւական թիւով Պուլկարահպատակներ, որոնք կ'աղաչեն Պուլկարիոյ Արքայական Կառավարութեան որ Իզմիրի մէջ կարելի եղածին չափ շուտով Պուլկարական հիւպատոսարանի մը հաստատման ձեռնարկէ: Նոյն թերթը կ'աւելցնէ թէ պատկանեալ Նախարարութիւնը արդէն նկատողութեան առաւ Իզմիրաբնակ Պուլկարահպատակաց խնդրագիրը և պէտք եղածն ի գործ պիտի դնէ:

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏԵՐԸ ԵՒ ՄԱՅՐ ԴԻՒԱՆԻՆ ԽՆԴՐԱՆՔԸ

Ազգ. Ժողովոյ ատենապետ Գ. Նորատունկեան էֆ.ի հրաւէրով երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը հաւաքուած զանազան խմբակցութիւններու պատկանող երեսփոխաններ կարծեաց փոխանակութիւն կատարեցին ընդհանրապէս Ժողովոյ Նիստերը արդիւնաւորելու և մասնաւորապէս օրակարգի խնդրոց շուտափոյթ լուծման միջոցներ գտնելու համար: Ներկաները համաձայնեցան սա կէտին վրայ թէ՝ օրակարգի խնդիրներուն վերջնական լուծման համար, անհրաժեշտ է Ժողովոյ Նիստերուն մէջ աւելի կանոնաւորութիւն մտցնել, ինչ որ կը ստացուի նախ վիճաբանութիւններուն կարգաւորմամբ և յետոյ մեծամասնութեան կազմութեամբ: Որոշուեցաւ նաեւ գրել վարչութեան որ նոր ընտրութիւնները փութացնէ, իսկ արդէն ընտրուածները յղէ Ազգ. Ժողովին: Ասկէ զատ որոշուեցաւ որ օրակարգին վրայ գտնուող գլխաւոր խնդիրներու մասին նախապէս համաձայնին խմբակցութիւնները և Ժողովին մէջ միայն մէկ մէկ անձ խօսի: Ըստ այնմ, որպէսզի Ազգ. Ժողովը սկսի իր բնականոն գործունէութիւնն ունենալ, Մայր Դիւանը յատկապէս կը խնդրէ բոլոր պատ. երեսփոխաններէն որ հաճին անպատճառ ներկայ ըլլալ Ժողովոյ Նիստերուն, սկսեալ այսօրուան նիստէն և այդ ճիշտ որոշեալ ժամուն և ոչ թէ մէկ երկու ժամ վերջ, ինչպէս շարունակ կը պատահի և սոյն յապաղումներն ալ արգելք կ'ըլլան Ժողովին արդիւնաւոր գործունէութեան:

ՀՈՂԱՅԻՆ ՀԱՐՑԸ

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Պատրիարքարանը երէկ հետեւեալ շրջաբերականը ղրկեց գաւառները. —

Գիտէք արդէն թէ կայս. իրատէով՝ որ 1909 տարւոյ օգոստոս 27ին հաղորդուած է բոլոր կուսակալութեանց, որոշուած էր որ անշարժ ստացուածոց գրաւման խնդիրները վարչական եղանակաւ կարգադրուէին Մէճլիսի Իտարէներուն կողմէ:

Ըստ այսմ նոյն խնդրոց առթիւ յարուցեալ վէճերը պիտի կարգադրուէին հետեւեալ հիման վրայ.

Ա. — Երբ անշարժ կալուածոց վերաբերեալ վէճ մը ծագէր և երկու կողմն ալ օրինաւոր «սէնէտ» ցոյց տար և երբ վերջի թուականը կրող սէնէտին մէջ նշանակուած չըլլար առաջին տիրոջմէն «ֆէրաղ» կամ «ինթիքալ» եղած ըլլալը՝ առաջին թուականը կրող սէնէտին տէրը և հակառակ պարագային վերջին թուականաւ սէնէտին տէրը սեփականատէր պիտի ճանչցուէին և միւս կողմին պիտի յանձնարարուէր դատարան դիմել:

Բ. — Երբ միայն մէկ կողմը սէնէտ ունենար, վէճի նիւթ եղած տեղը սէնէտին տիրոջ վրայ պիտի պահուէր և միւս կողմը ազատ պիտի թողուէր դատարան դիմելու:

Գ. — Իսկ երբ երկու կողմն ալ սէնէտ չունենար նոյն այդ սեփականութիւնը պիտի նկատուէր անոր որ կը վճարէր տուրքերը և միւս կողմին պիտի ազդարարուէր դատ բանալ:

Այլ սակայն ի վերջոյ որոշուած ըլլալով նոյն կարգադրութիւնը գործադրել տարուան մը մէջ տեղի ունեցած գրաւումներու մասին միայն, Ժողովրդեան կողմէ սկսած էին արդար բողոքներ տեղի ունենալ և Պատրիարքարանս զանազան եղանակներով դիմումներ ըրած էր Բ. Դրան մօտ՝ վերջ արուելու համար այս վիճակին, ինչպէս որ կը տեսնուի Մարտ 8 թուականաւ մեր ուղղած Շրջաբերականին յաքակից տեղեկագրերէն: Այսուհանդերձ տարւոյս Յունվար 24 թուականաւ հաղորդուած կայս. իրատէ մը կը հրամայէ վերստին որ Մէճլիսի Իտարէներու կողմէ կարգադրուին նոյն վէճերը, առանց վերապահուելու տարուան մէջ տեղի ունեցած գրաւումներուն:

Կայս. երական նոյն իրատէին որ օրէնքի ոյժ ունի այժմ. մէկ օրինակը նոյնութեամբ կը յղենք Ձեզ ներփակեալ, յանձնարարելով ջանադիր լինիլ անոր ամենուրեք ճշգրիտ գործադրութեան, և ըստ այնմ ապահովել վտանգուած իրաւունքներն ու շահերն:

28—45 ՏԱՐԵԿԱՆՆԵՐԸ

Գօնեայի առաջնորդարանէն հետեւեալը կը գրեն Պատրիարքարան. — «Պուրտուրէն Տ. Արսէն քհ. Միքայէլեան տեղւոյս զինուորական իշխանութեան կողմէ ձերբակալուեց 87ի ծնունդներէն մինչեւ 98ի ծնածներուն տեղեակին կազմուած և ատոնց ամենուն զէնքի տակ կոչուած ըլլալը առաջնորդարանին հեռագրաւ հաղորդելով այս մասին իր բռնելիք ուղղութիւնը կը հարցնէր և հրահանգ կը խնդրէր: Նկատելով որ զինուորագրութեան նոր օրէնքը Մէճլիսը Մէպուսանի մէջ թէև վիճաբանուած և մինչեւ 45 տարեկաններու ի զէն կոչուիլը ընդունուած, այլ սակայն, այդ որոշումը դեռ չէ անցած Մերակոյտի քովէն և ոչ ալ նուիրագործուած կայս. իրատէով, ինչ որ բնաւ օրէնքի ոյժ չունենալ կը նշանակէ և նկատելով միւս կողմէ որ Պուրտուր զինուորական ստորաբաժանմամբ Այտընի կուսակալութեան Տէնիզլիի Ֆըրգայի գայմագամութեան ենթարկեալ ըլլալուն տեղւոյն զինուորական պետին հետ անմիջական շփման մէջ չպիտի կրնար ըլլալ. ներկայ կրկին նկատումներով բաւականացած էր ստորեւ նշանակեալ հեռագիրը տալ Տ. Արսէնի. — «Մահմ. հրաշակումէն յետոյ որոշուած էր որ քրիստոնեաներէն 99էն սկսեալ զինուոր պիտի առնուի և այս մասին կայս. Իրատէ ալ կայ. ոչ միայն 87էն, այլ նոյն իսկ 98ի ծնունդներէն ոչ մէկը զինուոր պէտք չէ տարուի եւ քմածին հրամաններով քաղաքացիներ զէնքի տակ չեն կոչուիր. այս կէտը պաշտած կերպով տեղական զինուորական հրամանատարին ըսէք և արդիւնքը իմացուցէք»: Ո և է պատասխան չստացայ սակայն. այսու ամենայնիւ կիրակի օր կուսակալ Մուհամմէր պէյ զիս իր մօտ հրաւիրելով, անպաշտօն կերպով բացատրութիւն պահանջեց անոր նկատմամբ. ուրկէ կասկեցի թէ՝ հեռագրատունը անոր մէկ օրինակը յանձնած էր կուսակալ պէյին: Կրկնեցի հեռագրիս իմաստը և զգացուցի իրեն թէ՝ իրատէով չվաւերացուած որոշումները օրէնքի կարգ անցնելու չըրջանը ալ անցած է և թէ՝ պատերազմ. Նախարարի մը շրթունքէն թռած ո՛ և է հրաման իբր օրէնք ճանչնալը ազգի մը համար «հաւաքաթ» կը նշանակէ և թէ քմահաճոյքը օրէնք չէ: Իրաց ներկայ վիճակին մէջ ոչ մէկ Հայ անհատ զինուոր չղրկուելուն կողմնակից ըլլալս բացատրելով խնդրեցի իրմէն որ իբր վիլայէթի մը ամենամեծ քաղաքային պաշտօնեան ինքն ալ հսկէ և տեղի չտայ անկանոնութեանց և զրկումներու: Կուսակալը տրամաբանական գտնելով տուած բացատրութիւնս գոհ մնաց անկէ և խոստացաւ կարեւորը գրել կեդրոնին:

⁂ Մերսինէն կը հեռագրեն թէ՝ Մարաշցի Կարապետ անուն զինուոր մը գողութեան ամբաստանութեամբ գաւազանի 111 հարուած կերեր է ոտքին և մինչեւ այժմ անկողնոյ կը ծառայէ եղեր:

Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Տ. Տ. Գէորգ Ե. Կաթողիկոս Երկուշաբթի օրուան (28 Մայիս) կառախումբով Էջմիածնէն մեկներ է դէպի Պետերսպուրգ: Ն. Վեհափառութիւն Երեքշաբթի կէս օրին ժամանեց է Տիֆլիզ և Քարվանսարայի մէջ գիշերելէ յետոյ, միւս առտուն ճամբայ ելեր է դէպի Պետերսպուրգ:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԸ ԵՒ Վ. ՃՈՒԱԲԵԿ ԱՏԵԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ԵՐԿՈՒ ՀՈԳԻ ՄԻԱՅՆ Կ'ՕԳՏՈՒԻՆ

Պետերսպուրկէն Մայիս 21 թիւով հետեւեալը կը հեռագրեն «Հորիզոն»ի. — «Մերակոյտի վճռաբեկ ատեանը՝ նախագահութեամբ Ժէլիխովսկիի, քննեց Դաշնակցութեան գործով դատապարտուածներու կողմէ տրուած խնդրագրերը, որոնցմով վճիռներու բեկանում կը պահանջէին: Հինգ դատապարտեալներ ևս վերոյիշեալներուն միացուցած էին իրենց դատը: Խնդրին տեղեկաբերն էր ծերակուտական Ջէբիշեւ, իսկ զանազան տեղեկութիւններ կուտար ընդհ. դատախազ՝ Րէյնկէ: Ամբաստանեալները կը պաշտպանուէին՝ Վոլկէնշտայն, Կուլիշէր, Զարուդնի, Սոկոլով. Պերեւերզեւ և Բուդուզեան փաստաբանները: Մերակոյտի ժողովը անպարտ արձակեց Պետական Տումայի նախկին անդամ Տէր-Աւետիքեանը, Այվազեանը որ երեք տարուայ տաժանակիր աշխատանքի դատապարտուած էր՝ բեկանեց նախորդ վճիռը և երկամսեայ բանտարկութեամբ թեթեւացուց տրուած վճիռը՝ չզրկելով քաղաքային իրաւունքներէ: Իսկ միւս գանգատագրերը անհետեւանք թողուց:

ԱՆՏԷՐՈՒՆՉ ՈՐԲԵՐԸ

Մեզի լուր կուտան թէ անպաշտօն ձեռքերու մէջ անխնամ ձգուած են այն քանի մը — կարծենք 15—20 հատ — որբերը որոնք Ֆէրիտէ անուն որբանոց-դըպրոցին մէջ կը գտնուին:

Կը յիշուի թէ Ֆէրիտէ հանըմ ծանօթ Թրքուհին, բարեսիրական թափով մը, անցեալ տարի այդ որբուհիները հաւաքեց և անոնց կրթութիւնն և խնամք տալու համար դպրոց մը հաստատեց, վանոնք յանձնելով Յեսչուհիի մը խնամքին և 3-4 հայ վարժուհիներ ալ կարգեց: Սակայն կ'իմանանք թէ դպրոցին հիմնադիր հանըմը 4 ամիսէ ի վեր Բարիզ գացած է իր մեռած եղբօրը ժառանգութեան տիրանալու համար, և անկէ ի վեր որբուհիները կը մնան անպատասխանատու ձեռքերու մէջ, և պաշտօնեաներն ալ (1 Թրքուհի, 1 հայ ուսուցիչ և 3 հայ վարժուհի) ամսական առած չունին, կ'արժէ որ Պատրիարքարանը ուշադրութիւն դարձնէ այս հաստատութեան վրայ, և եթէ Ֆէրիտէ հանըմ դեռ երկար ատեն պիտի յամենայ Բարիզի մէջ, որբուհիներ չմնան երեսի վրայ, ինչպէս են 4 ամիսէ ի վեր:

Այդ հաստատութիւնը անշուշտ Մէաարիֆին ալ հսկողութիւնը կը վայելէ: Կը մնայ գիտնալ թէ մէարիֆի կողմէ որ և է քննութիւն կը կատարուի՞ն ծանօթ քննիչ պաշտօնատարները՝ Սիւրէյեա պէյ և Ռուկիան էֆէնտին:

Ի՞նչ պիտի ըլլայ այդ որբերուն վիճակը եթէ դեռ շարունակուի այս անպատասխանատու վիճակը:

ԼԻՃՔԻ ԱՂԷՏԵԱԼ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

Ախլաթ հրաժարեալ առաջն. փոխանորդը հետեւեալը կը գրէ. —

Լիճք գիւղի աղէտի մասին հեռագրած էի: 70 տուն հայ-լուսաւորչական և 50 տուն Թուրք բնակչութիւն ունեցող այդ գիւղը այսօր մէկ ժամէն միւսը դաշտ և ողբալի վիճակի մը մէջ ինկաւ: Բոլոր հունձքերը փճացան, հաւկիթի մեծութեամբ տեղացող կարկուտին պատճառաւ: Բոլոր ցանուած արտերը քշելով տարաւ: Շատ տուներ ջրով լեցուած. ուտելիքները փճացած են. բարեբաղդաբար մարդու կորուստ չկայ. ոչխարներն ալ ազատուած են. բայց անոնք ինչպէս պիտի պարենաւորուին, քանի որ արօտավայրերն ալ փճացած են մեծ մասամբ: Գիւղին քահանան եկած էր աղէտը գուժելու. իսկոյն տեղական կառավարութեան դիմեցի անմիջական օգնութեանց համար, կուսակալութեան հեռագրելէ վերջ. պահանջեցի յատուկ քննութիւն ճղելու համար վնասներուն քանակը»: Առաջն. փոխանորդը կը խնդրէ որ Պատրիարքարանն ալ իր կողմէ հարկ եղած դիմումները կատարէ կառավարութեան մօտ և նպաստ մը ձեռք բերէ խեղճ աղէտեալներուն:

ԶԷՅԹՈՒՆՑԻՔ

ԵՐԷԿ ՀԱՄԻՏԻ ԴԷՄ ԿՌՈՒԵՑԱՆ ԱՅՍՕՐ Կ'ՈՒԶԵՆ ԿՌՈՒԻԼ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Զէյթուն, 15 Մայիս

Ինչպէս յայտնի է, ասկէ առաջ բնիկ Զէյթունցի Տ. Յովհաննէս Ծ. Վրդ՝ Գարամֆիլեան վերադարձած էր Մայրենի Եկեղեցւոյ ծոցը: Վերջերս Զէյթունցւոց միահամուռ դիմումներուն վրայ Ն. Ս. Օծութիւն Կաթողիկոսը պաշտօնական գրութիւններով և օրհնութեան կոնդակով Առաջնորդ նշանակելով Զէյթուն ղրկեց յիշեալ վարդապետը, որ ժամանեց վերջացող եօթնեակին հինգշաբթի օրը:

Իւրայինները արդէն Զօրեքշաբթի օրուընէ հասած էին Կոկիսոն, նոյնպէս տաքգլուխ երիտասարդներ, Զէյթունի Պիւկլիւյէն, Ալաջայըը և Ինէտ Ագբէր ըսուած լեռնահովիտները փութացած էին միեւնոյն օրը, երգերով, խաղերով, պարերով և անոնց ընկերացող հրացաններու անընդհատ զոռում գոչումներով:

Առտուն, դեռ կանուխ, խումբ մը ձիաւորներ և հետեւակ հետիոտներ կը հասնին անոնց հետ խառնուելու. մէկուկէս ժամէ մինչեւ կէս ժամ հեռաւորութեամբ ընդառաջ փութացողները չափ ու թիւ չունէին: Հինգշաբթի, արեւամուտին կը մըտնէն Զէյթուն: Աւելորդ է ըսել թէ, քիչ առաջուայ աղաղակները, ձայները և գոռումգոչումները կը շարունակուին մինչեւ Զէյթուն միեւնոյն չափով ու թափով: Եկեղեցական դասը և վարժարանի ուսուցչութիւնն ու ուսանողութիւնը՝ ընդ հըսկողութեամբ Տնօրէն Յ. էֆ. Ահարոնեանի կը փութան մինչեւ Ղայալըն կէնտէրէն կամուրջը, պարտէզներու եծաւաստաններու եզերքը: Առաջնորդը, ողջագուրումներէ և այցհամբուրումներէ վերջ, պատշաճ երգերով կ'առաջնորդուի: Զմոռնանք ըսել թէ շատ մը ոստիկաններ և բաւական զինուորներ ևս փութացած էին մինչեւ կամուրջ:

Սոյն այլատարր և աններդաշնակ բազմութիւնը մեծ խանդավառութեամբ և կատարեալ հանդարտութեամբ եկաւ եկեղեցի: Ցարմար սաղմոսներէ վերջ հայրենակից առաջնորդը, շնորհակալութիւն յայտնեց եղած յարգանքին համար, ի մէջ այլոց սա պարագան յիշեց և յիշեցուց Թրքերէնով. — «Զէյթուն անուն մը, մեծ անուն մը չինած է իր շուրջ, կուրծք տալով բռնապետութեան, այժմ իրեն կը մնայ միեւնոյն հոգին ունենալ և միեւնոյն հոգւով առօրուիլ ի հարկին պաշտպանելու հայրենիքը, իբրեւ հարազատ զաւակ օսմանեան հայրենիքի»: Ժողովուրդը ձայնակցեցաւ: Յետոյ կառավարական պալատ այցելեց՝ թէև շատ ուշ էր, ուրկէ վերջ դարձաւ առաջնորդարան:

Ճիշդ ու ճիշդ տարի մըն է առաջնորդարանը թափուր էր և գործերը գրեթէ կաղնիկաղ կ'ընթանային, աւելի ճիշդը, լքուած, ձգուած էին անտէր անտիրական. ո՛չ ժողով, ո՛չ կանոնաւորութիւն կար:

Այժմ, յանձին Գարաֆիլեանի, կը սիրենք յուսալ թէ կը կանոնաւորուին, որովհետեւ վարդապետը արդէն ծանօթ է իր եօթ տարուան պաշտօնավարութեամբը, Հաճնոյ, Քիլիսի և ուրիշ թեմերու մէջ, Մօտէն թէ հեռուէն որչափ որ գիտենք, կը սիրէ մաքառիլ ընդդէմ մոլեռանդութեան, խաւարամտութեան, ընդդէմ զըրկանքի ու անիրաւութեան: Երբեմն իր գործունէութեան շրջանակը շատ նեղ կը գտնէր; և, արդէն այդ էր իր ընդվզումին պատճառը, կ'ուզէր սիրել ազգը, իր հայրենին ազգը, բայց ժամանակն ու պարագաները անհաշտ կ'ընթանային: Այժմ ազատ է ինք, ասպարէզը բաց է իր առջեւ. ինչպէս իր, նոյնպէս ամբողջ Զէյթունի ջերմ փափաքն ու խնդրանքն է աջակցութիւնը Կաթողիկոսարանի և Պատրիարքարանի, որպէս զի իրականանան Նորընտիր առաջնորդին վրայ կեդրոնացած մեր յոյսերը:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բրօֆ. Մառ Թիֆլիզէն մեկներ է Անի, իր սովորական պեղումներն ու գիտական աշխատանքները շարունակելու համար:

— Խօյէն կը տեղեկացնեն թէ՝ Ռուսաց հիւպատոսը Սալմաստ գացեր է կարգադրելու համար այն հողային թիւրիմացութիւնը, որ ծագեր է Հայ ու Ասորի բընակչութեան և Պարսիկ կալուածատէրերու միջեւ:

— Կովկասի Հայոց Տրամատիքական ընկերութեան վարչութիւնը որոշեր է իրեն պատուակալ անդամ ընտրել ընկերութեան հիմնադիր՝ իշխանուհի Մարիամ Թումանեանը և դերասանապետներ՝ Պ. Պ. Մնակեանն ու Յ. Աբէլեանը:

— «Բագու» թերթի խմբագիր Ս. Ա. Վէրմիշեանը խնդրեր է Թիֆլիզի դատարանէն, որ զէնքը ազատ կացուցանեն ոստիկանական անմիջական հսկողութենէն և հրաշխաւորութեան գումարը ետ տան:

— Դերասան Պ. Կարապետ Գալֆաեան, որ ասկէ մէկ քանի ամիս առաջ Պոլիս կը գտնուէր և քանիցս Ազգ. Պատրիարքարան դիմելով խնդրած էր ընդունիլ զինքը իբր վարդապետ և մերժուած էր, այս անգամ գա՛րձեալ Թիֆլիզ գացեր և սկսեր է մասնակցիլ Հայերէն ներկայացումներու: Զէ՞ որ Թուրքերէն ասածը կ'ըսէ. — «Ազուէսը կը դառնայ կը պառնայ, նո՛րէն մուշտակագործին խանութը կ'իյնայ»:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Սկիւտարի Տիկնանց Միութեան և Ցառաջդիմասիրաց Միութեան կազմակերպած դաշտահանդէսը տեղի կ'ունենայ ի մեծ Կղզի, Յունիս 17—30 կիրակի:

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

13 Յունիս 1912

Ֆրանս. Րանթ	93,75
Օսմ. Միաց.	89,70
Օսմ. Երկաթուղի	205,25
Պանգ Օթօման	698,—
Պոլիս Դարտայտըն	387,—
Թրանսվալ	

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՅՆ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ՄԵԾ ԲԱՌԱՐԱՆ ՕՍՄԱՆԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ

1000է մօտ էջ մեծադիր և մանրագիր
Փառակազմ գին 40 դրուշ
Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով
Կեդրոնատեղի Վ. և Հ. Տէր Ներսէսեան վաճառատուն, Պահճէ Գափու, Ճէլալ պէյ խան: 2—20

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

„ՄԷՃԼԻՍԸ ԻՏԱՐԷՆԵՐԸ" ԵՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆՆԵՐԸ

Յունաց Պատրիարքարանին սինոդին մէջ երէկ Եօաքիմ պատրիարքը յայտարարեց թէ մէկ քանի Նախարարներ հաւաստած են թէ պիտի չգործադրուի Նահանգային օրէնքին այն տրամադրութիւնը որու համաձայն "Մէճլի ի Իտարէներէն դուրս պիտի ձգուէին առաջնորդները եւն:

⁂ Սինոդին կողմէ Լէմնոսի մետրապոլիտ նշանակուեցաւ Բէլակոնիի (Մանասթըր) մետրապոլիտ Տ. Սթէֆանոսը:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔ

Ճավիտ պէյ այս միջոցիս կը զբաղի պատերազմական տուրքի ծրագրի մը պատրաստութեամբ: Այս ծրագրին համաձայն պիտի աւելցուին թէմէթթիւ տուրքը, ինչպէս նաեւ զինուորական "պէտէլ"ի սակագինը և պիտի նուազեցուցուին պաշտօնատարներու թոշակները:

ԱԼՊԱՆԻՈՅ ՄԷՋ ՕՏԱՐ ԴՐԴՈՒՄ

"Եէնի Ասըր" կը գրէ թէ Ալպանիոյ մէջ օտար դրամներ շրջաբերութեան հանուած են, ինչ որ կը ցուցնէ թէ ապստամբութիւնները ընթերքներ կը բանեցնեն:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐ

Խարբէէէն պաշտօնական հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Մայիս 31ի օրը իտալական երկու պզտիկ մարտանաւեր Մալտոսի եռեւի կողմը գտնուող Սարոզ թերակղզին մօտեցած են. ուրիշ մարտանաւ մըն ալ Սեմա տէպէ կղզիին մօտերը կեցած է: Յետոյ առաջին երկու մարտանաւերը անհետացած են: Իսկ երրորդը կը տեսնուի:

ՄԱՏՆԻՉ ՄԸ

Զէշմէի մէջ (Իզմիր) տեղական իշխանութեան կողմէ ձերբակալուած է մատնիչ մը, որուն վրայէն կարգ մը առարկաներ գտնուած են:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

Մասնաւոր հեռագրի մը համաձայն, իտալական նաւատորմին գործողութիւնները յետաձգուած են մէկ շաբաթուան համար, նկատելով որ պետութեանց և Իտալիոյ բանակցութիւնները վերջացած չեն:

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՄԸ ԿՈՒՍԱԿԱԼ ԻԶՄԻՐԻ

Զօրավար Մահմուտ Մուխթար փաշա Իզմիրի կուսակալ անուանուեցաւ:

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀԸ

ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԱԾ ԱՆՁԵՐ

Ֆէրմէնէճիլէրի երէկուան հրդեհին միջոցին այրեցան մէկ ներկավաճառի, երկու կօշկակարի խանութներ, իրենց վրայի շէնքերով: Բոցերը ճարակելով նաեւ դիմացի կողմը՝ այրեցան մանրավաճառի մը խանութը վրայի աբարդըմանով, նաեւ ուրիշ շէնք մը, ծխավաճառի խանութ մը և վրայի աբարդըմանը մասամբ: Մանր կերպով վիրաւորուեցան վեց հոգի, որոնց երկուքը կին: Ապահովագրական ընկերութիւնները վնասուած են 40,750 անգլիական ոսկիի չափ:

ՍԱՄՈՍԻ ՄԻԹԻՆԿԸ

Սամոսի մէջ 1908ի ապստամբապետներէն Սոգոլի մահուան դատապարտուած էր, սակայն յաջողած էր Աթէնք փախչիլ: Յիշեալը վերջերս ներման արժանացած ըլլալով, ճամբայ ելած էր իր հայրենիքը վերադառնալու համար. բայց Սամոսի իշխան Վակլիէրի էֆ. յատկապէս պաշտօնեայ մը ղրկելով շոգենաւ մը, ազդարարած էր անոր ցամաք չելլել, նկատելով որ իր մասին տրուած վճիռը տակաւին չէ վաւերացուած: Սոգոլի մտիկ չըրաւ և ցամաք ելաւ, ուր առարկայ եղաւ ժողովրդային խանդավառ ընդունելութեան: Տեղւոյն ժողովուրդը յետոյ մեծ միթինկ մը գումարելով որոշեց՝ պահանջել՝ Ա.) որ կղզիին մէջ մնացած օսմ. զինուորները ետ քաշուին. Բ.) Սոգոլիի կատարեալ լիազօրութիւն տրուի յարգել տալու կղզիին վայելած առանձնաշնորհումները. Գ.) Պաշտօն յանձնուած է Սոգոլիի՝ Հռոդոս եւ միւս կղզիները երթալով աշխատիլ միջազգային Քոնկրէի մը գումարման, վճռելու համար Միջերկրականի բաղդը: Ժողովուրդը այս որոշումները տալէ յետոյ ցրուած է:

⁂ Կը լսուի թէ մօտ ատենէն Միջերկրականի յոյներուն փոխանորդներուն մէկ մեծ համաժողովը տեղի պիտի ունենայ Աթէնքի կամ Եգիպտոսի մէջ վճռական որոշումներ տալու համար Միջերկրականի կղզիներու մասին: Տրուած որոշումները պիտի հաղորդուին մեծ պետութեանց:

ԵՌԱԵԱԿ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԼՈՒԾՈՒԻ

Լոնտոնէն 12 Յունիս թուով հեռագրի մը համաձայն տեղւոյն քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը խօսուի թէ մօտերս պիտի լուծուի Եռեակ Համաձայնութիւնը: Ասոր էբբ պատճառ ցոյց կը տրուի Իտալիոյ և Ռուսիոյ Ֆրանսայէն և Անգլիայէն գաղտնի համաձայնութիւն մը կնքելը, ինչ որ վտանգի ենթարկել ըսել է Անգլիոյ Միջերկրականի մէջ ունեցած կարեւոր շահերը:

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ՀԱՆԳԻՍՏ ՉԿԱՅ

Անցեալ տարի ամառուան այս եղանակին կիրակնօրեայ հանգիստ տրուեցաւ պետական պաշտօնեաներուն: Այս տարի այդ հանգիստը պիտի չտրուի պատերազմին պատճառաւ:

ԼԵՈՆ ԳԱՀՈՒՆ

ԵԷՆԻՋԷՐԻ ՀԱՍԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ժ.

ՀԱՐԷՄԻՆ ՄԷՋ

Իմ կարգիս չկրցայ խնդուքս զսպել.

— Ա՛հ. այդ կախարդուհին. Ահա դարձուածք մը. Ըսէ՛, Լօրէնցօ, թերեւս պէօլիւկի ընկերներուն հետ է. թերեւս բէյիզին հետ։

Ա՛լ աղէկ տրամադրութեան մէջ էի. Իրիկունը այս պարագան ընկերներուս պատմելը միտքս բերելով կը զուարճանայի։ Ցետոյ յանկարծ խորհեցայ որ ալ չպիտի տեսնէի զանոնք, և կռնակս ի վար այրած բան մը զգացի.

Օ՛ն, ըսի անմիջապէս, գործի սկսինք. պատրաստուինք, մէկ ժամէն Մէհմէտը կը տեսնեմ, յետոյ ճամբայ կ'իյնանք.

Ալ Լօրէնձան դիմադրելու բան չգտաւ. միայն ըսաւ ինծի.

— Զգուշացիր Րէզվանէն, շատ ուժեղ և շատ չար է։ Զինակից մը ունի որմէ բնաւ չի բաժնուիր. երկերեան Հապէշական դաշոյն մը ունի որով վայրի գազան մը սպաննելը տեսայ եսւ

— Ես բոլոր Եգիպտոսի սեւամորթներուն քիթին կը խնդամ, պատասխանեցի, կը խնդամ նաեւ հապէշական դաշոյններուն վրայ։

Երեք ոստումով սենեակին վարը գտայ ինքզինքս։

Սիրուհիիս նախազգուշութեան համար բռած յայտարարութիւնները գլխ աւելի զրգռեր էին։ Վառեակ մը մորթելու պէս սեւամորթերէն մէկուն վիզը կտրեցի, այնքան շուտով որ ճիչ մը արձակելու ատեն չունեցաւ։ Ողջ մնացողը, Սուրո՞ւրն էր, Րիզվանն որ, չեմ գիտեր, վորեղապէս կը դիմադրէր։ Զէնք մը պիտի մխէր ինծի, բայց ծռելով ազատեցայ և հարուածը գ՚նաց ինկաւ սեւ կարծր եփինոսէ դրան մը, երեք մատնաչափ ճեղքելով զայն։ Միջոց մը իրար պլլուեցանք. ձախ ձեռքովս բերանը կը բռնէի ճիչերը արգիլելու համար։ Անգութ կերպով խածաւ զիս. սակայն սրունքի դարձուածքով մը զայն գետին տապալեցի, վրան ելայ և նպատակիսհասայ առանցմեծ յոգնութեան։

Դաշոյնս սրբեցի իր հագուստներովը եւ ես ալ սրբուեցայ խմփաթթոցիս մարմայով, որպեսզի Լօրէնձան շատ արիւն չը տեսնէ. այդ միջոցին դրան զարնուիլը զգացի. հնչուն հարուածներ էին, խոշոր ատրճաններու և կամ սուրի կոթերու հարուածներուն պէս։

Զինուորական կերպով կը զարնէին յաղթական զինուորներու հեղինակաւորութեամբ.

Լոյսը մարեցի։ Դուռը կէս մը բացի և երկաթէ ձողիկներուն լոյսով փողոցին կարմիր լուսավառութիւններուն մէջը ճանչցայ իմ բէյիզիս դէմքը և անոր ետեւը նշմարեցի ատրճաններու և զէնքերու շողիւնները։

Գիշերային շրջուն պահակութեան ևլեր էին։

Ձեռքս փականքին վրայ դրի. եթէ դուռը բացուէր, եթէ բէյիզը ներս մտնէր, պիտի սպաննէի։

— Ի՞ւլ էք հոդ ներսը, պոռաց իր խոշոր ձայնովը. պահապան, Շաքիր, պահապան։ Եթէ չպատասխանէք, դուռը կը բռնեմ։

Երկու խոշոր հարուածներ հնչեցին դաւիթին կամարին տակը. դուռը ճչաց։ Ես չատոնց գիտէի արդէն որ Շաքիրը ուժով էր։ Վարանելու ատեն չէր. ուստի ձայնս փոխելով պատասխանեցի, կարելի եղածին չափ արաբներուն նմանցնելով.

— Հոս եմ, հոս եմ, աղաս. մի՛ բարկանաք. ի՞նչ կայ, ի՞նչ կ'ուզէք։

— Երեք հազար կախաղան, պոռաց բէյիզը, կախելու համար քեզ, քու հետդ բոլոր խափշիկներն ու հարէմիդ բոլոր լեկտուհիները։ Հոս փատիշահին վրա՞ն կը խնդաք դուք. Ապո՛ւշի գլուխներ, կապիկի կնճիթներ, ինչո՞ւ համար տունը չէ լուսավառուեր։

Շունչ առի. բան մը չէին լսեր։

— Աւա՜ղ, աղաս, գոչեցի, սուգի մէջ եղող տուն մը ինչպէ՞ս կրնայ լուսազարդուիլ. հոս մեռել մը կայ, մեռել մը, զոր վաղը պիտի թաղեն. իմ պէտս Կասպանը մեռաւ, իմ բարի պէտս, Աստուած հոգին լուսաւորէ։

— Կ'երթան կուզան տունի օրե՞րը կը գտնեն մեռնելու համար, պոռաց բէյիզը, անանկ օր մը, ուր Նորին Վեհափառութիւնը ինքզինքը նուիրական քաղաքներու պաշտպան կը հռչակէ։ Բու պետդ անկիրթ մըն էր, դուն ալ ապուշին մէկն ես. Օ՛ն, քալեցէ՛ք, զինուորներ, քանի որ մեռել մը կայ եղեր ներսը։

Բոլոր ուժովս վազեցի վարի գաւիթէն, պարտէզի դրան նիգերը քացի, ախոռին մէջ ձգած ատրճանս խլեցի և պահակատեղին գացի կեցայ, զէնքը ուսիս, տակաւին բէյիզը չհասած. Տաքատիս ծալքերուն մէջը կը պահէի ձախ ձեռքս, արիւնլուայ և դրանը տակը մութ տեղ մը քաշուեցայ.

Երբոր բէյիզը տասնըհինգ քայլ մը հեռուն էր ինէ հանդարտ ձայնով մը պոռացի.

— Կեցի՛ր, ո՞վ է ան.

— Սպաներու խումբ մը, պատասխանեց բէյիզը։ Հէ՛. հիմայ զէնքը աջ ուսիդ վրա՞ն կը կրես.

Սպահովապէս բան մը չէր կասկուած, ուստի կատակի ձևով պատասխանեցի.

Զիս հոս ձգելնուդ ի վեր ձախ ուսիս վրայ կը կրէի, հիմայ յոգնեցայ. ես յաւելուածական պահակ եմ, տօնի օրերու պահակ։

Սկսաւ խնդալ։

— Այդ աղէկ է հիմայ. Երբոր սակէ ելլելով Եգիպտոս երթանք, քեզի աղէկ կ'ընեմ։ Ժամանակ անցնելու համար զէնքերը փայլեցուր. վաղը քեզի բռնակիր Ջորիի մը վրան պիտի նստեցնեմ և ճամբան պիտի կրնաս հանգստանալ։

(55) Թարգմ. ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ՄԱՐՔ

ԱՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱՅՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ՄԸ

ԱՆՈՐ ՈՐ ԿՈՐՍՆՑՈՒՑԱԾ Է ԻՐ ՖԻԶԻՔԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՆՈՆՑ ՀԱՄԱՐ ՈՐՈՆՔ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՆ ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԵՆԷ, ես պատրաստած եմ դեղ մը, որ կը բերէ ուրախութիւն և յոյս. Ես ունիմ հրաշալի դարման մը անոնց համար որոնց ջիղերը բոլորովին քայքայուած են գէշ ունակութիւններու հետեւանքով կամ աննպաստ պարագաներու ազդեցութեան տակ. Որպէս «ԱՄՐԻԹԱ» դարմանին հնարիչը՝ ես պարտք կը սեպեմ հնարաւորութիւն տալ ամէն մէկ անկարող և ջղային մարդոց փորձել զայն բոլորովին ձրիաբար, և երջանկութիւն անոնց որոնք լռելեայն կը տառապին.

Իմ դարմանս բարիք մըն է ամենուն, ուրովհետեւ ան կը վերականգնէ առողջութիւնը և ոյժը, բայց ժամանակ պիտանի է հոն՝ ուր պէտք կայ զօրացնելու սեռական գործարանները, դարմանելով ամբողջ ջղային սիսթէմը. Ան կ'իրարկուի մեծ յաջողութեամբ հոն ուր անկարողութիւնը երեւան եկած է իբրև հետեւանք ոգելից ըմպելիներու, ծխախոտի չարաչար գործածութեան, թղթախաղի, սեռական չափազանցութիւններու, ինչպէս նաեւ այնպիսի ծածուկ և գէշ սովորութիւններու որոնք վնաս կը պատճառեն սեռական կարողութեանը. Սեռական և ջղային սիսթէմի վրայ վնասակար ազդեցութիւն գործող գէշ սովորութիւններու թուին կը պատկանի նաեւ թանձր թէյի կամ սուրճի չարաչար գործածութիւնը, մնունդի պակասութիւնը, եւայլն. Անոնցմէ շատերուն, որոնք թէեւ այժմ կանոնաւոր կեանք կը վարեն, բայց լռելեայն կը տառապին պատանեկութեան սխալներէ, իմ դարմանս շուտով կուտայ այն երջանկութիւնը, որուն կը ձգտին այնքան բուռն կերպով.

«ԱՄՐԻԹԱ»ն պիտանի է ամէն տարիքի մարդոց համար.
«ԱՄՐԻԹԱ»ն աղբիւրն է ապաքինման.

ԿԸ ՂՐԿՈՒԻ ՁՐԻԱԲԱՐ

Ան ուժ կուտայ սեռական գործարաններուն, նոր կենսականութեան մը համար «ԱՄ» անհաճոյ նշանները, որոնք երեւան կուգան անկարողութեան հետեւանքով, բոլորովին կ'անհետանան, չի միայն այլեւ ծանրութիւն մը գլխուն մէջ, անհանգիստ քուն, առուգութիւն կը ներշնչէ. Ով որ յուսահատութեան մէջ ինկած է, կրնայ գրել ինծի, կատարելապէս վստահ ըլլալով թէ ես պիտի ղրկեմ իրեն այն դարմանը որ նորէն ոյժ և կարողութիւն պիտի պարգեւէ իրեն. Այդ դարմանին գործածութեան շնորհիւ դուք ձեզ 10էն 30 տարի աւելի երիտասարդացած պիտի զգաք. Ով որ իրեն դիմէ կրնայ վստահ ըլլալ թէ լիովին գոհացուցիչ վերաբերումի մը պիտի հանդիպի իմ կողմէս. Պէտք է միայն նամակ մը գրել, ներփակելով երեք հատ մէկմէկ դահեկաննոց նամակադրոշմ (փուլ) թղթատարի ծախքերու համար. Ես կը ղրկեմ փորձի համար «ԱՄՐԻԹԱ», խնամքով փաթթուած, այնպէս որ ոչ ոք կրնայ իմանալ թէ ինչ է ձեր ստացածը. Ինծի ուղարկուած բոլոր նամակներուն գաղտնապահութիւնը կ'ապահովեմ.

Մի՛ յետաձգէք և արհամարհանքով մի՛ վերաբերիք ջէպի իմ առաջարկս, այլ փութացէք օգտուիլ պատեհ առիթէն, դարմանուելու համար.

Բարթէր կ'ըսէ. «Այլեւս մի՛ տառապիք, գրեցէ՛ք ինծի, և կը ստանաք այն ինչ որ կը փնտռէիք»։

Հասցէ՝ ԿՈՐԱՇԻՕ ԲԱՐԹԷՐ. Հատուած. Թիւ 5. Ղալաթիա, Մէհմէտ Ալի փաշա խան. 4, Կ. Պոլիս.

Տէֆթէրը խագանի նէզարէթինտէն.

Պալմօտուճը չիֆլիքը հիւմայունընտան վէլի ահտը սալթանաթ տէվլէթլու նէճապէթլու Եուսուֆ Իզզէտտին էֆէնտի հազրէթլէրինէ թախսիս պույուրըլան պիր թարաֆը Շիշլիտէն Պէօյիւք Տէրէյէ կիտէն ճատտէ վէ պիր թարաֆը Իզզէթ փաշա չիֆթլիքլէր նամըյա Արիֆ չիֆթլիքը հիւմայուն արազիսի վէ պաղէն Քեաղըտխանէ գարիեսի միւրնասը վէ պիր թարաֆը եինէ միլքիւր գարիէ միւրհասը վէ մէչահիպ Սայլտ էֆէնտի չիֆթլիկի վէ արազիսի վէ թարաֆը րապիի Ջինճիրլի Գույուտան Պէօյիւք Տէրէյէ կիտէն ճատտէ իլէ պաղէն Մելզոն վէ պաղէն Համիտ աղա թարլա վէ արազիսիյլէ մահտուտ Ջինճիրլի Գույու չիֆթլիկի իւթիսալինտէ պուլընան արազի իլէ հուտուտը մէզքիւր տահլինտէքի մահալլէրէ խտտայիի թասարրուֆ իտէնլէր օլտու-ը թագտիրտէ օն պէշ կիւն զարֆընտա ուհտէյը խազանի նէզարէթի ումուրը չէրիէ միւլքիյէթինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի էվվէլճէ իլան գըլընմըշտը, մէզքիւր մահալլէրէ միւթէճավուզ արազի էսհաբընտա պիր գըսմընըն մահալլքը պահսէ վէ տիյարը էճնէպիյէտէ օլտուգլարը իսթիխպար իտիլմէքտէ օլտուղընտան պէօյլէ պուլունանլար մահալլէրի իլան ղալըպէ պու գըրքը էլլիտէն օն պէշ կիւն տահա միւտտէթ թային իտիլմիշ օլտուղընտան սալիֆ իւլ զիքր արազիյէ թասարրուֆ իտտաասընտա պուլունանլար օլտուղը թագտիրտէ էշխասը քի վէսաիգը թասարրուֆէնին սուրէթ վէ եա սուրէթը մուսատտագալըրընի մուսաթասարրըֆ մէյտանլարընտա միւրաճաաթ տէֆթէրի խագանի սուպէյի միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր. 3—2

26 Մայիս 328

ՄԵՐ ԵԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԱՒԵՏԻՍ

«ՆՈՐ ԽԻԽ»

Մօհամէտ Ալի պէյի կողմէն հնարուած և Արքունի նախկին դեղագործ Եվրենիտի միջոցաւ պատրաստուած համբաւաւոր ԱՆԻՍՕՆԻ ԽԻՒՍԸ Պահճէ Գաբու, Պաստաջեան դեղարանը և Սիր Ժամի, Մօհամէտ Բեսըլմ պէյի դեղի մթերանոցը, ինչպէս նաեւ բոլոր դեղարանները եւ մթերանոցները կը վաճառուին. Պոլսոյ մէջ գինն է 5 դրուշ.

ՏՈՔԹ. Գ. ՍՈՒՐԵԱՆ

Բժիշկ Ֆրանս. Հիւանդանոցին և Նախկին Տնօրէն-Բժիշկ Ֆրանկախտի Հիւանդանոցին

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Ֆրանկախտի, արանց և կանանց ծննդաժիզական և վիրաբուժական հիւանդութեանց.

ԱՌԱՆՁԻՆ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՁՐԻ

Իր երկար փորձառութեան շնորհիւ կարող է կարճ ժամանակէն բուժել ամենահին ջերմամիզութիւնը (կութմիլիթէա) ֆրանկախտը, սերմնաճոսութիւնը, առնական կարողութիւնը, ի հարկին ելեքտրաբուժութեամբ և Սէրօմի ներարկումով։

Նոյնպէս կանանց արգանդի հիւանդութիւնները, դաշտանի խանգարումները, հոսումները և արանց գժուարամիզութիւնը, բրօսթաթ և միզամանի հիւանդութիւնները և քարերը (աւազախտ) կը բուժէ իր նորահնար գործիքներու միջոցաւ, կատարելով անհրաժեշտ վիրաբուժական գործողութիւնները։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամ 1—6 (Ը. Ե.) Պահչէ Գաբու Համիտիյէ-Սէպիլի դէմ Իւթիւճեան դեղարանի վերի յարկը իր մասնաւոր սրահին մէջ։

ՏՈՔԹԷՕՐ Հ. ԻՆԿԻԼԻՋԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Ծննդամիզական և վեներական հիւանդութեանց

Գիտական ամենավերջին մեթոտներով կը դարմանէ հին և նոր ջերմամիզութիւնը, դժուարամիզութիւնը, սերմնաճոսութիւնը, նոյնպէս միզամանի, երիկամունքի և Բրօսթատի հիւանդութիւնները. Իսկ ֆրանկախտի ամէն տեսակները կարճ ժամանակի մէջ հիմնովին կը բուժէ.

Հիւանդ կ'ընդունի, բացի կիրակիէ, ամէն օր Պահճէ Գաբու, Փոզաչըճիլարին դէմ, Սթանպոլ խան, Թիւ 8, իր մասնաւոր դարմանատան մէջ.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԵՐԸ ՁՐԻ

ՔԱՐԼԸՄԱՆ

3 ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ, ԲԵՐԱ 3

ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐՑԵՆԵՐՈՒ ՅԱՐՄԱՆ ՌԹԻՒ

	ՂՐՇ.		ՂՐՇ.		ՂՐՇ
Փօփլէն Քալօր քէթէն ամէն գոյնէ	80	Ներքնազգեստ ատլազէ [illegible] կերպասէ	80	Թաշկինակներ կնոջ հմ. մարքով քէթ.	50
" " ափր կերպասէ	100	" փափլինէ կերպասէ ամէն գոյնէ	35	" այրերու " " պթս.	30
Հագուստներ վուալ քաշմիր ամէն	80	" ալպակէ [illegible]	15	" " քէթէն մարքով	63
" բուրդ մուսլինէ	125	[illegible]	4	Գուլպաներ կնոջ համար մուսլինէ	
Փաչ բուսինա քէթէն ամէն գոյնէ	45	Հովանոցներ կէս մետաքս [illegible]	30	" " " սեւ աղ. տես	3 1(2
" Բարիզի կերպասէ	130	" [illegible]	45	" այրերու սեւ գունէն աղ. տս.	4 1(2
Պլուզներ պաթիստ գործուած	14	" [illegible]	50	" " ֆիլտիքօս բանուած	6 1(2
" Փիաքէ և փուլարդ	20	Ակնցներ [illegible] քէթէն	18	Ձեռնոցներ կնոջ հմ. եր. ճերմ. գուն.	
" [illegible]	20	" [illegible]	35	" " " " ֆիլիթ. շուէտ	11
" [illegible]	30	Տղոց " " քէթէն	25	" " " " կէս մետաքս	10
" [illegible]	30	" [illegible]	30	" " արմ. մետ. սեւ և գուն.	15
" բէքինէ կերպասներ	54	" չայազէ ծովային ձեւ	50	Էշարբ քրիսթալին կերպասէ	18
Շրջազգեստ քէթէն վերջին նորոյթ	30	" վերարկու "	30	" բօնժէ ամէն գոյնէ	18
" ալբակէ սեւ և գունաւոր	60	Ֆօրսէներ վերջին ձեւ	27	" քրէբ տը շին ամէն գոյնէ	30
" անգլիական կերպասէ	47	Այրերու չապիկներ ճերմակ պաստայով	20	" մետք. վուալէ " "	59
" չայազէ սեւ և գունաւոր	45	Գիշերանոցներ աղէկ խասայէ	17	Վուալէթ մուսլինէ " "	10
Ներքնազգեստ գծաւոր քէթէն	12	Անդրավարտիկներ ֆրանսական բաղէ	12	" շիֆօն " "	20
" ալբակէ ամէն գոյնէ	18	Թաշկինակներ կնոջ համար պաթիսթէ մարքայով տուզինան	22	" քրէբ տը շին " "	47

ՆՈՐ ՃԻՒՂ
ՔՕՍԹԻՒՄ ԹԱՅԵԷՕՐՆԵՐ
Եւ հագուստներ չափու վրայ

ՆՈՐ ՃԻՒՂ
ԿՆՈՋ ԵՒ ԱՂՋԿԱՆ ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ
Պատրաստ և չափի վրայ

10000 ԷՆ ԱՒԵԼԻ
ՔՈՒՓՕՆ
ԲՈՒՐԴԷ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍԷ

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ
ԲՈՒՐԴԷ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ ՀԱԳՈՒՍՏԻ ԵՒ ԳՕՍԹԻՒՄ ԹԱՅԵԷՕՐԻ ՀԱՄԱՐ
ԺԱՊԱՎԷՆՆԵՐ, ՀԱՐԴԷՐ, ԿԱՌԼԻՆԵՐ, ԵԼՆ

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ
ԿՆՈՋ ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՉԱՓՈՒ ՎՐԱՅ

Կ'ՈՒԶԷ՞Ք

150,000 ՖՐԱՆՔ ՎԱՍՏԸԿԻԼ

ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ ՔՐԷՏԻ ՖՈՆՍԻԷԻ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹ ԳՆԵՑԷՔ

Մեր ամենուս ծանօթ Եգիպտական Քրէտի Ֆօնսիէի պարտաթուղթերուն նման և սակայն գինը, ոսկի դրամ, 200 դահեկանի փոքր գումար մը ըլլալով հանդերձ՝ վիճակահանութեան թիւերը անոնցմէ շատ աւելի է, այսինքն՝ ճիշդ 2000 թիւերու պարգև կը շահեցնէ։ Երկու ամիսը անգամ մը ստորեւ նշանակուած թուականներուն վիճակահանութիւն տեղի կ'ունենայ։ Վիճակահանութիւնները Ամսթէրտամի մէջ՝ ժողովուրդին ներկայութեանը և նօտարի մը հսկողութեան ներքեւ կը կատարուին։ Թուրքիոյ մէջ Հոլանտական Քրէտի Ֆօնսիէի դրամատուն չգտնուելուն՝ սոյն պարտաթուղթերը ամէն ատեն Ընկերութեանս ծախել կարելի է։ Վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունքը ամբողջովին վերապահելով հանդերձ՝ տարեկան միմիայն 100ին 6 տոկոսի մը փոխարէն պարտաթուղթը աւանդ ձգելով մէկ ոսկի առնել կարելի է։

Կալուածի փոխանցումով երաշխաւորուած Հոլանտական Քրէտի Ֆօնսիէ պարտաթուղթերուն 200 գրշ. ոսկեդրամ վճարելով գնեցէք և այսպէսով 68 տարի ուրիշ որ և է դրամ չի վճարելով՝ ստորեւ ցուցուած մեծ պարգեւներէն մէկուն պիտի արժանանաք։

Քրէտի Ֆօնսիէ Հոլանտէի պարտաթուղթերուն վիճակահանութենէն շահուելիք տարեկան մեծ պարգեւները ասոնք են.

2 Փետր.	1912	100,000 Ֆր.
2 Ապրիլ	1912	75,000 "
2 Յունիս	1912	150,000 "
2 Օգոստ.	1912	125,000 "
2 Հոկտ.	1912	62,500 "
2. Դեկտ.	1912	250,000 "

ՅՈՒՌԱՋԻԿԱՅ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
150,000 ՖՐԱՆՔ Է

Ասոնցմէ զատ մեծ քանակութեամբ և հազարաւոր ֆրանք շահող պարգեւներ ալ կան։

Գնումի և տեղեկութեանց համար՝ Ղալաթիա, Մէրթէպանի փողոց, Հաւրիյէթ խան, Թիւ 13 15, Օսմանեան Քոմանտիթ ընկերութեան դիմեցէ՛ք։ Գաւառներէ և արտասահմանէ, պարտաթուղթի փոխարժէքը՝ չէք կամ մանդաբօսթով ղրկելու է և ապրանքը խկոյն կը ղրկուի։ 9—12

ԲՈԼՈՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԲՈԼՈՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒ ՄԷ

ՍԻՆԿԷՐԻ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ — Խիստ հաստատուն շինուածք եւ ամենաընտիր նիւթեղէն

THE SINGER MANFG. CO. TRADE MARK

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՆ ԵՆ — Անմրցելի ընտանիքի և գործանոցներու համար

ՍԻՆԿԷՐԻ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343, Կալաթա Սինկէր խան և Գարաքէօյ Թիւ 120. Սուլթան Համամ, Սուլթան Պայազիտ և Ֆաթիհ Հօֆըզ Բաշա, Թիւ 64. Սկիւտար Զարը պօյը Թիւ 15. Գատը քէօյ Մօտա ճամբէքսի. Մաքրիքէօյ երկաթուղիի հրապարակը. Պալաթ, Քէօբրիւ Պաշը, Թիւ 113. Պէշիկթաշ Շիրքէթի նաւամատոյցին դիմացը. Բանկալթի թրամվայ ճամբէքսի Թիւ 57.

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Արեւելքի համար. — Կ. Պոլիս, Բերա Մեծ-փողոց, 343

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ — ՊԱՀԱՆՋԵԼ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԸ

ԿԷՏԻԿ ՓԱՇԱ, ՊԱԼԻ ՓԱՇԱ ԽՕՋՈՒՇՈՒ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

ՎԱՀՐԱՄ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ

այս դեղարանը որ հասարակութեան վստահութեանը արժանացաւ, մասնաւորապէս դեղերու խիստ թարմութեան, դեղագիրներու ճշգրիտ պատրաստութեան համար, այս անգամ իր յաճախորդները գոհ ձգելու նպատակով բերել տուած է «էկլը» մարքայով ՄԻՋԱՏԱՄՊԱՆ ամենաազդեցիկ փոշին, որ մէկ անգամէն խսպառ բնաջինջ կ'ընէ մլակները.

ԿԸ ԲԱՒԷ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ՓՈՐՁԵԼ — ԳԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԵՆ

ԾԱՆՕԹ. — Այս դեղարանը կը յաճախեն փորձ ու կարող բժիշկներ և կը դարմանուին հիւանդներ մասնաւոր սենեակի մը մէջ. Հինգշաբթի կէս օրէ վերջ և չորեքշաբթի կէս օրէ առաջ ձրի դարմանում.

Դեղարանիս բոլոր դեղերը զուտ անգլիական և գաղղիական են, պատրաստուած՝ դեղագործական արհեստին վերջին մեթոտներու համաձայն.

Դեղարանս ունի ճոխ մթերք մը գոհաքներու, ծ տը քօլօնեռներու, ակռայի փոշիներու և վրձիններու, քինքինայի հիւթերու. Կայ նաեւ «Ֆրանսին», որ միակ դեղն է գլխու թեփերը անհետացնելու և մազերը աճեցնելու, գին 5 դրուշ.

Գիշերային սպաս

SANTAL SALOLÉ LACROIX

ԳԱՊՍՈՒԼԷՐԻ

Մէհրապի պէվլի էմրազընը թէտավի իչին գուլլանըլան ... ... Թէմիզի ...

... Մահալի Փիւրուշու

Բարիզտէ Լագռուա էճզախանէսի, 31, Rue Philippe-de-Girard, PARIS.

ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԻ ՄԷԿ ԱՆԳԱՄԷՆ ԲՈՒԺՈՒՄ

ՏՔԹ. Ց. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ

Բրոֆէսօր Էրլիխի վերջին անգամ գտած 606 Սալվարսան դեղերով կատարելապէս կը բուժէ հին և նոր գաղղիական ախտերը, միմիայն մէկ ներարկումով. Նաև կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ ջերմամիզութեան, միզամանի և երիկամունքի եւ բրօսթատի հիւանդութիւնները, ինչպէս նաեւ առնական անկարողութիւնն բոլորովին նոր մեթոտներով։ Իրեն դիմող հիւանդները կ'ընդունի ամէն օր իր գործատեղին, Սիրքէճի, Թրամվէյի ճամբուն վրայ Ֆէյզիա լուսանկարչատան առջին յարկը, Սօնօթ.—Ամէն տեսակ գործողութիւններ ճեղքանքի և արգանդի հիւանդութիւններու և մասնաւոր խնամք։

ՏՈՔԹ. ԹԱՇՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԱՐՏԱՔԻՆ, ԾՆՆԴԱՄԻԶԱԿԱՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԱԽՏԵՐՈՒ

Նախկին Օգնական ուսուցիչ Օսմ. Բժշկ. Համալսարանի

Գիտական ամենավերջին մեթոտներով կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ ամէն տեսակ մորթային, ծննդամիզական և կանանց ախտերը, ջերմամիզութիւն երիկամներու, միզամանի եւ այլ հիւանդութիւնները, ելեկտրաբուժութեամբ՝ սերմնահոսութիւնը, անկարողութիւնը, երաշափորձութիւնը. — (606)ի ՍԱԼՎԱՐՍԱՆԻ ՆԵՐԱՐԿՈՒՄՆԵՐՈՎ ԵՒ ԱՅԼ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՎ ՖՐԱՆԿԱԽՏԻ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ. Մէզի, արեան, խուխի, քիմիական և մանրէա, բանական քննութիւն. Դարմանատունն է Պայազիտ, փօսթահանէին դէմի Սինէմեան դեղարան ամէն օր, կէս օրէն վերջ և երեկոները Գում Գաբու, Լ. Պետրոսեան դեղարանը.

ԱՂՔԱՏՆԵՐԸ ՁՐԻ

ՏՈՔԹ. ԱՐԱՄ ՈՒՆՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ ՈՒ ԿՈԿՈՐԴԻ

Հիւանդութեանց

Բերա, Շիտակ ճամբայ, Թագսիմի Ֆրանսական հիւանդանոցին մօտ, 52 Թիւ աբարթըմանը

Բարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով՝ ելեկտրական նուիթեան ու ցարդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած «տաք օդի», տիաֆուինօսբի, էզօֆօկօսքօբիի ու ամէն նորահնար մեթոտներով մեծ յաջողութեամբ կ'դարմանէ խուլութիւնը, գլխու պտոյտն ու հնչած ցաւերը, ականջի խժալն ու ականջի, քիթի, բերնի, կոկորդի ու խռչակի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները։ Նամանաւանդ երեսի ու քթի վրայ անձեւութիւնները, որոնք ցարդ անբուժելի նկատուած էին «առանց գործողութեան», կատարելապէն կ'չակէ նորահնար գործիքով մը, որու շնորհիւ բազում այդ կարգի հիւանդներու Եւրոպիոյ մէջ բժշկուած ըլլալը կ'ապացուցանէ։ Վիզի ու գլխու վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ և տղայոց կոկորդի նշիկները (պատէմէնկ) կը հանէ առանց արիւնահոսութեան, իր մասնաւոր գործիքովը։ Հիւանդ կ'ընդունի մինչեւ կէս օր, Պահչէ Գաբու, Համիտիյէ Սէպիլի դէմ Արիկ Իւթիւճեան դեղարանը, իսկ կէս օրէ վերջ իր տունը։ Հինգշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ իր տունը դիմող ամէն հիւանդները, իսկ վկայեալ աղքատներն ամէն օր պատւ է ձրիաբար դարմանելու։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ

Մասնաճիւղ Ղալաթիոյ. — Քարաքէօյ.

Պոլսոյ գործակալութիւն. — Գաթըրճըօղլու բասամին դիմաց Ալիր էֆ. Փիւլթիհանէ փողոց.

Պոլսոյ գործակալութիւնը, Ղալաթիոյ մասնաճիւղին նման, կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններ.

Գործակալութիւնը կը կատարէ նաեւ գանձումներ Թուրքիոյ բոլոր քաղաքներուն, ինչպէս և արտասահմանի համար.